

EGBERT

of

De reis naar de Gouden Stad

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

EGBERT

OF

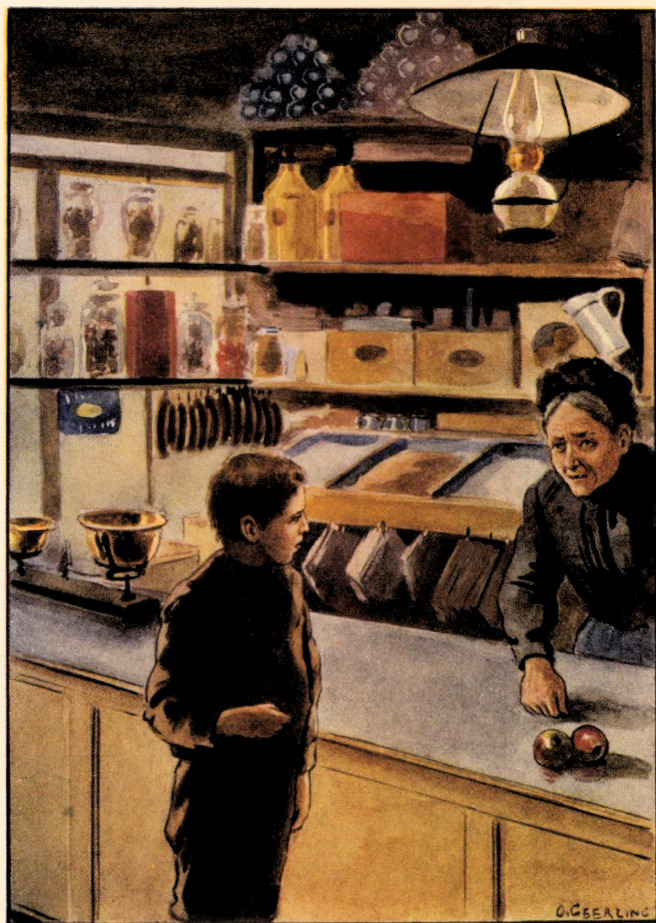
De reis naar de Gouden Stad

DOOR

J. DALLINGA

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

I.

DE BUURT EN DE BUREN.

Welzeker, dat weten al de jonge vrienden en vriendinnen wel, dat we daar in 't Noorden van ons land, »bovenaan op de kaart,« zeggen de jongens en meisjes gewoonlijk, de provincie Groningen hebben. Ja, ik denk, dat ze ook wel van de bloeiende veenkoloniën gehoord hebben. 't Is waar, er zijn tegenwoordig zóó veel en velerlei koloniën, dat men er mee in de war zou raken. Daar zijn onze koloniën in Oost en West; daar zijn bedelaarskoloniën, strafkoloniën, vakantiekoloniën, en nog al meer. Maar die veenkoloniën zijn heel wat anders. Ze zijn nu juist niet van den nieuwsten tijd. Daar zijn er, vooral in de noordelijke provinciën, die al heel lang bestaan.

Vroeger was daar bosch en hei, woeste onbebouwde grond. Maar, de bewoners van ons landje hebben op allerlei wijze den bodem veroverd. Ze hebben ook begrepen, dat men dien veengrond afgraven, drogen en branden kon en dat, als de veenlaag verwijderd was, men na zorgvuldige bewerking goeden bouwgrond moest verkrijgen. En zoo zijn nu die flinke rijke dorpen ontstaan, die men veenkoloniën noemt; 't zijn lange vaarten of »diepen« met dwarskanalen of »wijken«. Natuurlijk vindt men er vele bruggen en sluizen. Aan weerszijden van de vaart staan de

nette, degelijke huizen, bewoond door eene nijvere, welvarende bevolking.

Daar vindt men prachtige, vruchtbare velden, die vooral aardappelen, boekweit, rogge en haver opleveren. En hier en daar treft men, tusschen de gouden korenvelden of naast de roodgroene boekweit, ook de malsche weide met het zwartbonte vee.

Schoone boerenhofsteden, met lange schuren, dorschdeelen en koegangen toonen de welvaart van deze aan de wildernis ontworstelde streken.

En naast de »boerenplaats« woont de arbeider in zijn eenvoudig huisje.

Het is in zulk eene veenkolonie, dat, omstreeks het jaar 1873 onze geschiedenis voorviel en — zullen we haar goed begrijpen, het spreekt van zelf, dan moeten we vooraf het terrein wat opnemen.

We nemen daartoe in onze gedachten een spoorkaartje direct naar het dorp V. Dat is nu gemakkelijk, maar, in den tijd, waarvan dit verhaal spreekt, was de reis heel wat moeilijker. Ge zoudt toen naar de stad Groningen of naar het dorp Z. hebben kunnen sporen, maar vervolgens moest ge per trekschuit, omnibus, postkar of te voet.

Het aanzienlijke dorp V. is gebouwd langs een paar hoofdvaarten, die men daar diepen noemt. Deze kanalen zijn met dwarsdiepen en wijken verbonden, die het mogelijk maken elk gedeelte der gemeente per schuit te bereiken.

Dicht bij de plek, waar de eene hoofdvaart eindigde voerde een wijk (een smaller kanaaltje) zijwaarts naar een gehucht in het veen, dat vooral door bezembinders en smokkelaars bewoond werd. Juist in den hoek, waar het diep en de wijk bij elkander kwamen, woonde de fabrieksarbeider Grobben.

Zijne oude buurvrouw zei, dat hier eene vergissing was begaan en de man Grommen had moeten heeten.

Immers hij gromde en bromde tegen iedereen. Hij was jaloersch op alle menschen en vooral op zijn buurman aan den overkant, Molenaar, een rijken, schatrijken, maar gierigen, ijselijk gierigen boer. Een draaibruggetje, waaraan altoos eenige planken ontbraken, ofschoon het naar Molenaars land voerde en door den rijkaard moest onderhouden worden, leidde van Grobbens huis naar den grintweg aan de overzijde.

Naast Grobbens huisje stond er een, dat wel in denzelfden vorm scheen gegoten. Men vond er ook twee ramen in den voorgevel, dan een hoek met een uitkijkvenster en de voordeur, die eerst in het voorhuis, of een groot portaal, toegang gaf.

't Was wat ouder, dat »huiske van Jaantjemeu«, de oude kromme weduwe, die er reeds heel, heel lang gewoond had. In het jaar, dat we boven noemden, was Jaantjemeu al heen gegaan, verhuisd, naar we hopen, naar een veel schooner en heerlijker huis, waar niemand meer oud of krom of moede zal zijn, en waar geen buurman meer gromt of bromt.

Maar, al was zij er niet meer, Jaantjemeu's huisje stond er nog, beschaduwd door de prachtige linden en kastanjeboomen.

Het werd bewoond door hare schoondochter, eene zeemansvrouw met vier kinderen. Het hoofd van dit gezin, alzoo de zeeman zelf, was maar zelden thuis. Meestal zwierf hij op de groote wateren. Soms kwamen er brieven van hem, nu eens van Archangel in het ijzige Noorden, dan weer uit de warme Middellandsche zee of van Afrika's verzengende Westkust. Juist in den tijd, waarin onze geschiedenis plaats had, leed hij schipbreuk in den West-Indischen archipel. Veel, zeer veel moest hij daarbij verliezen, alleen zijn leven bleef gespaard.

Het was geen gemakkelijke taak voor zijne vrouw, alleen de kinderen op te voeden. Doch zij sloeg er

zich dapper door, of beter gezegd, zij wist en ondervond, dat haar Heiland altoos helpt dragen en dat ze met al hare bekommernissen zich veilig aan Hem mocht toevertrouwen.

Soms was het wel heel, heel moeilijk, maar nooit liet de God haars vertrouwens haar alleen.

O, dat de menschen dit toch meer geloofden, dat ze hunne zwakke hand vertrouwelijk in de groote, sterke liefdehand huns Hemelschen Vaders mogen leggen. Hoe geheel anders zou hun vaak moeilijk en donker leven zijn. Het is steeds de ervaring geweest van allen, die op God hun vertrouwen stelden: »Ik ben jong geweest en ik ben oud geworden, maar ik zag nooit den rechtvaardige verlaten of zijn kinderen zoekende brood.«

Wel was die zeemansvrouw in de oogen der burenen een raadsel. Grobben b.v. zei, dat hij geen tijd had om zich met den godsdienst te bemoeien en van den Bijbel niets moest hebben. Wel 'was hij sedert zijn trouwdag juist zoovele malen in de kerk geweest als hij kinderen had. Ze moesten toch gedoopt zijn, daar ze anders nooit aanspraak zouden hebben op eene of andere liefdadige instelling der kerk. Maar voorts vond men hem 's Zondags, evenals zijne vrouw, druk bezig in huis en hof. Hij begreep maar niet, waar zijne vrome buurvrouw den tijd vandaan haalde. Haar huis hield ze netjes, hare kinderen waren goed gekleed, haar tuin was goed in orde en leverde veel op, en toch ging ze elken Zondag naar de kerk en dan nog wel heel naar 't naburig dorp, drie kwartier ver.

Ja, dat konden de andere burenen ook maar volstrekt niet vatten. Waarom ging die zeemansvrouw elken Zondag naar de kerk en soms wel twee maal? Was het niet voldoende, zoo meenden zij, af en toe eens te gaan, zoo met de hooge feesten, op den oudejaarsavond en als een kind gedoopt moest worden? En

dan — waarom ging ze zoo ver, en dan nog wel naar een ander dorp en »kleine kerk«? Er was toch een goede kerk in de plaats waar zij woonde?

Maar de zeemansvrouw wist wel, wat ze deed. Zij ging daar, omdat er zoo eenvoudig en degelijk van den lieven Heiland gesproken werd en haar geloof er werd versterkt en haar hart vertroost. Zij bracht er ook hare kinderen, omdat de blijde boodschap van Gods genade daar op bevattelijke wijze werd verkondigd, terwijl er in haar eigen dorp voor kleinen geene gelegenheid bestond het zoo te hooren. En de zeemansvrouw was het zoo geheel en al eens met den ouden Spreukenschrijver, die zeide: »Leer den jongen de eerste beginselen naar den eisch zijns wegs: als hij ook oud zal geworden zijn, zal hij daarvan niet afwijken.«

En daarom trachtte zij op allerlei wijze te doen zooals er in Psalm 34 door David gezegd wordt: »Komt, gij kinderen, hoort naar mij: ik zal u des Heeren vreeze leeren.«

Rechts van haar huisje woonde Ketel, een klompenmaker, die tevens zoo wat »boerde«. Niemand kende of noemde hem bij dien naam. Wie wist er van Jan Ketel? Jan Generaal, dien kende het kleinste kind. Dien naam gaf men hem, omdat hij korporaal was geweest tijdens den tiendaagschen veldtocht.

Jan Generaal dan wist het ook veel beter, dan z'n buurvrouw. Hij begreep niet, waarom een mensch nu altijd spreken moest van zonde en genade.

Och, daar waren wel eens vergissingen (zoo noemde hij het kwaad) maar God zou het zoo heel nauw niet nemen en wel wat door de vingers zien. Maar de buurvrouw zeide altoos weer, dat God heilig is en te rein van oogen dan dat Hij 't kwaad kon gedoogen.

Goed oppassen, braaf zijn, goed voor elkander

wezen, dat noemde Ketel *de* godsdienst en ieder, die een paar nieuwe klompen bij hem bestelde en wiens voet heel zorgvuldig op een tabakszak afgeteekend en beschreven werd, maakte, daar kon men zeker van zijn, ook kennis met Generaals eigenaardige godsdienstige beschouwingen.

Een der kinderen van de buurvrouw zei eens tot hem: »Maar Ketel, ik zou zoo graag heel goed zijn. Elken morgen als ik opsta, zeg ik weer tot me zelve: nu zal ik vandaag 'in huis en op school eens heel goed oppassen. En dan doe ik zoo heel erg mijn best en dan — gaat 't toch niet, wat moet ik nu daaraan toch doen?»

»Ik weet het niet,« zei de buurman, »ik denk, dat je 't nog maar eens weer probeeren moet.« Het kind was niet voldaan en toen het zijne moeder vroeg: »Moeder, hoe word ik toch een beter kind?» antwoordde deze: »Gij moet niet ophouden aan den Heer te vragen om een nieuw hart en om de hulp van Zijn geest. Kom laten we het samen eens vragen en toen begon zij te zingen dat schoone gebed:

Och, schonkt gij mij de hulp van Uwen Geest

.

Doch dit moet ik er toch tot eer van Jan Generaal bij zeggen: hij deed werkelijk zijn best en hij meende, wat hij zeide.

Hij was de hulpvaardigheid zelf. Nooit klopte iemand tevergeefs bij hem aan om raad of daad. Was er in den oogst iemand ziek, Jan Ketel ging er helpen op het veld. Hij leende den armen zijn gereedschap en daartoe had hij altoos een paar spaden en vorken meer dan een der andere kleine boeren.

Toen een der kinderen van zijn buurvrouw ernstig het hoofd gewond had bij een der ophaalbruggen,

wiesch Ketel de wond uit en legde er het eerste verband om, dat door den geneesheer zeer geprezen werd. Toen een buurman, die verderop woonde, den heelen winter ziek was en niemand wist, waarvan 't groote gezin den heelen bangen, kouden tijd van leefde, wist Jan Generaal het wel, al zei hij 't aan niemand. 't Was op een Zondag, toen een der buurjongens al spelend in de diepe vaart geraakte, maar Generaal wierp zijn Zondagsche jas uit, sprong in het diep en, met gevaar voor zijn eigen leven, redde hij den zinkenden knaap.

Dikwijls speelden de kinderen van de zeemannsvrouw in zijne werkplaats met de aardige ronde klompenspaanders en vereerden hem in stilte om zijn ernst en braafheid. Maar ze begrepen er niets van, toen hij hun eens verbood, het schoone lied te zingen, dat hunne moeder hun geleerd had, en wat mijne jonge lezers misschien ook wel kennen:

God, enkel licht, enz.

Tegenover hem, dus aan de andere zijde van het diep, woonde zijn broeder Christiaan. Deze was timmerman, metselaar en pijpjesrooker. Het laatste had ik wel 't eerst mogen zeggen, want pijpjes stoppen, vuurslaan en smoken, dat deed hij den ganschen dag. In zijn grooten, met grijze stoppels omzoomden, tandeloozen mond, zag men altoos het oude korte piepke, dat nooit koud werd en waarvan het mondstuk met een langen katoenen draad omwonden, verdikt en week gemaakt was.

Als hij hier of daar een karweitje had, praatte en pijnste hij zóóveel, dat z'n werk bleef liggen, en wat een ander in één dag kon maken, kwam bij hem nog in geen week klaar. Ge begrijpt, dat hij niet veel verdiende. Ja, 's winters maakte hij ook klompen en dokken; dat zijn bosjes stroo, die tusschen de dak-

pannen gelegd worden, om het tochten te voorkomen. Maar hij schoot niet op, en als zijne vrouw, Aaltje, niet wat met haar winkeltje had gewonnen, waren ze er nooit gekomen.

En naast Christiaan, of anders gezegd, naast den winkel van »Aaltje Christiaan« woonde Egbert, wiens geschiedenis ik u ga vertellen.

II.

OP HET VELD.

't Was zomer. Helder staken de witbloeiende boekweitvelden af tegen de groene aardappelakkers. De arenzee was, door de zomerzon gestoofd, langzamerhand goudgeel geworden en de tijd was daar, om de van God geschonken schatten te oogsten. Bij het krieken van den dag begaven zich de zoons en de arbeiders van boer Oterdom naar de velden. Reeds vóór de eerste zonnestralen de korenakkers verguldden en de dauwdropjes als diamanten deden schitteren, sloegen ze hunne scherpe sikkels in de halmen. Ook eene groote, sterke vrouw bevond zich tusschen het »volk«. Vlugger en handiger dan een der mannen wist zij het gevallen graan tot schoven te binden. Zwijgend verrichtte zij haar werk, en die haar goed had gadegeslagen zou gemerkt hebben, dat er bij wijlen een traan uit haar oog viel. Waarom? Och, ze wilde het niet voor allen weten, maar ze heeft haar geheim eens aan de zeemansvrouw verteld. Vóór een paar zomers werd in den hooitijd haar man ernstig

ziek. Al de huismiddeltjes van Jan Generaal hadden niet gebaat. Toen was de dokter geroepen en deze had het hoofd geschud en van gevaar gesproken. En toen, terwijl ze aan haar talrijk gezin dacht, en in den nacht waakte bij haar doodzieken man, had ze gebeden: »O God! laat mijn Jan beter worden, ik zou liever een paar mijner kinderen missen dan mijn man.« Ze had dat zoo maar uit het diepst van haar ziel gesproken. Maar toen verleden jaar haar dochter wegwijnde, had ze gevoeld, dat ze onvoorzichtig gebeden had, en de zeemansvrouw had haar duidelijk gemaakt, dat we zóó niet bidden mogen en we aan God moeten toevertrouwen ons deel en lot, en dat we moeten zeggen: »Vader, Uw wil geschiede.« Ja, ze wist het alles nog heel goed, en ze geloofde het ook wel. God vergiste zich nooit in hetgeen Hij haar toezond.

Maar Lummigien, haar flinke gezonde dochter van vroeger, die den vorigen zomer op 't veld van den boer mee geholpen had om schoven te binden, ze was er niet meer. Dan zag ze gedurig naar den schoonen, blauwen hemel, die zich welfde boven haar hoofd en vroeg bij zich zelve: »Zou ze dáár zijn?« De zeemansvrouw had gezegd en uit haar boek gelezen, dat dáár geen ziekte en geen dood, geen rouw en geen gekrijt meer zullen zijn en dat God daar alle tranen van de oogen zal wisschen. — En met haar grove schort verwijderde de sterke vrouw nu zelf de tranen, die rijkelijk waren gaan vlieten.

Stipt om acht uur kwam het »wicht« met de botershammen in haar ronden korf en een groote ijzeren ketel vol koffie. Had haar Lummigien dat verleden jaar niet gedaan? Ach, waarom was ze toch weg?

De maaiers zagen met voldoening de talrijke garven, die van hun onvermoeiden arbeid getuigden. Met gebogen hoofden wuifden de schoven hun toe:

»Gij hebt ons overwonnen, rust nu een weinig.« Of ze die taal verstonden? Nauwelijks had het boerenmeisje haar »dagsaam« doen hooren, wat met een »goeden morgen« werd beantwoord, of allen zetten zich neder, uit den wind, met den rug naar de zon, gekeerd bij het tiental schoven, het laatst door hen tegen elkander geplaatst.

Er werd niet gebeden. Het gouden graan, de grazige, met talrijke kudden bevolkte weiden, de opstijgende, lofzingerende leeuwerik, het gonzend bijtje, 't sprak al van de liefde en goedheid des Heeren of ging in dank en bede voor, maar die menschen baden niet. Wel erkenden ze God, den Gever van al die zegeningen, maar, zoo geregeld te bidden of te danken, dat waren ze niet gewoon. Wel bij den bóer in huis; daar hielden de mannen vóór en na elken maaltijd een poosje de pet voor de oogen en bleven de vrouwen met gevouwen handen en gesloten oogen zitten, tot de baas door een langen zucht te verstaan gaf dat de plechtigheid was afgelopen.

Maar op het land werd niet gebeden. Gretig werden de groote »omstukken« roggebroomd verorberd, begeleid door vele schoteltjes koffie. Vooral die eene werkman, Jan Degenhart was zijn naam, kon er goed mee terecht. Hij dacht dan ook weinig anders dan aan eten en drinken, en heeft bv. bij gelegenheid van zijn morgenpraatje eens verteld, dat hij nooit lekkerder rijstebrij had gegeten, dan bij de begrafenis van zijne vierde vrouw. Nietwaar, lezer, nu kent ge Jan Degenhart wel. Ik wil er dan ook niets meer omtrent hem bijvoegen, maar u liever wijzen op dien stoeren daglooner, die naast hem zat. Jan Smit was zijn naam; maar zoo werd hij nooit genoemd, Jan Teunis heette hij in de wandeling, omdat de naam van zijn vader Teunis was. En die ééne vrouw tegenover hem, die we straks zoo bedroefd zagen, en die onophoudelijk

leege schoteltjes weer met dampende koffie vulde, was zijne vrouw. Haar noemde men naar den bijnaam van haar man Grietje Teunis. Ja, die Jan Smit was een trouwe, goedhartige man. Sterk was hij en ijverig. Men zou het niet aan hem hebben gezegd, dat hij een paar jaar geleden zoo nabij den dood was geweest. Hem hadden de boeren gaarne in het werk. Hij was er dan ook bijna nooit zonder en dat was maar gelukkig, want voor zijn groot gezin was altoos zooveel noodig. In den zomer werkten Grietje en de kinderen ook mee. Dan verdienden ze allen, met schoffelen, wieden, hooien, in den oogst, bij het boekweit dorschen of bij het aardappelrooien. Zelfs de kleinsten deden reeds hun best met schovensmijten in de groote schuur, met aren zoeken op den akker enz.

Of de kinderen dan niet naar school moesten? Och, een leerplichtwet bestond toen nog niet. 's Winters kon er toch genoeg geleerd worden. En waarom ook zouden de kinderen zooveel moeten weten? Als ze konden lezen, schrijven en met geld omgaan, waren ze geleerd genoeg. Zoo redeneerden toen vele ouders.

»Wat heb je vrouw,« vroeg Jan Teunis aan Grietje, toen hij haar betraande oogen zag.

»Och, niks,« antwoordde ze ontwijkend.

»Denkt ge nu al weer aan ons wicht? Ge moet dat wat van je afzetten. Jan Generaal zei het nog gisteren, je vrouw tilt die dingen veel te zwaar.«

»Kan ik het helpen,« zeide Grietje, »ik zoek wel eens naar een hand, die het van me afneemt. De zeemansvrouw heeft gezegd, dat het Gods hand is, of, hoe was het ook weer? O, ja »Hij heeft onze smarten gedragen.« Maar het zelf van me afzetten kan ik niet.«

Jan wilde antwoorden, maar 't was of er een brok in de keel schoot en met den rug van zijn gebruinde hand veegde hij iets vochtigs uit zijne oogen weg. —

Eindelijk vermande hij zich en sprak: Wel zijn er ons twee afgenomen, maar we hebben er toch nog over. Daar vlak bij hebt ge al een paar. Zie dien kleinen Jan eens, wat een sterke jongen en dan onze Egbert, hij begint al mee te verdienen.«

»Ach, ik weet het niet« zuchtte Grietje, »'t is of mij nog meer boven 't hoofd hangt.«

Juist kwam Egbert naderbij. Hij had zijne boterhammen spoedig naar binnen gewerkt en beet nu in een half rijpen, zuren appel, dien hij den vorigen avond wegnam uit den hof van den rijkaard, Molenaar, die naast hen woonde. Een houten hark of rijf had hij op den schouder en af en toe scheen hij wel in een gewichtig gesprek met een anderen jongen, die naast hem ging. 't Was Jacob, de oudste jongen van de zeemansvrouw. Ook hij was reeds af en toe op het land, ofschoon hij pas elf jaar oud en tamelijk klein voor zijn leeftijd was. »Jawel,« zei Egbert, »ik heb 't gezien, je deed je handen samen en je oogen dicht, net als ze bij Oterdom doen als ze eten gaan. Waarom deed je dat en waarom doe ik dat niet?«

»O,« zei de andere jongen, dien we net als de burens bij verkorting Jaap zullen noemen, »dat heeft moeder ons geleerd en misschien moet jou moeder het jou en je broertje Jan nog leeren.«

»Zeg, weet je wie het heel leuk kan doen? Roelf, de oude knecht. Als de boer de pet voor de oogen doet, loert Roelf altijd met z'n eene oog over de borden, wie of het dikste stuk spek gekregen heeft,» zei Egbert, en hij deed zijn best het scheeve gezicht van Roelf na te bootsen.

»Dat is niet goed van Roelf, maar heb jij dat gezien?« vroeg Jaap.

»Ja, wis en zeker« was 't antwoord.

»Dan heb jij ook zitten gluren en ben jij ook oneerbiedig geweest.«

»Dan is 't maar 't beste om heelemaal zoiets niet te doen, net als vader en moeder, dan kan je der ook geen kwaad bij doen,« meende Egbert.

»O, neen,« zei Jaap, »mensen, die niet bidden, lijken wel koeien of varkens, want die doen 't ook niet.«

»Daar dan,« schreeuwde Egbert driftig, en meteen sloeg hij den kleinen Jaap met de steel van z'n rijf op den schouder.

Jaap aan 't schreien en Egbert op den loop. Maar Grietje Teunis had al begrepen, dat haar jongen iets verkeerd uitgevoerd moest hebben en riep hem terug, en zij behoefde zulks niet voor den tweeden keer te doen, want Egbert kwam al. Niet omdat hij 't vijfde gebod zoo uitnemend kende, van de geboden wist de knaap heelemaal niets af; maar, omdat vader en moeder zulke stevige handen hadden, die bij sommige bestraffingen zoo hard aankwamen, gehoorzaamde Egbert meestal terstond.

»Wat heb je nu weer uitgericht, kwajongen?«

»Hij heeft me met de rijf geslagen,« kreet Jaap.

»Ja, maar hij heeft gezegd, dat vader en u op een koe of varken geleden,« voerde Egbert boos aan.

»Zoo,« zei Grietje tot den kleinen Jaap, die intuschen met schreien was opgehouden; »en waarom lijken wij daar op?«

»Omdat ge niet bidt en Jan Teunis ook niet,« zei Jaap haastig en liep meteen weg zoo hard hij kon.

Toen hij bij zijne moeder kwam, en deze vroeg, waarom zijn oogen beschreid waren en hij haar de heele zaak vertelde, beknorde de zeemansvrouw hem, omdat hij zulke leelijke woorden tegen oudere mensen had gebezigd. Zij beduidde hem, dat we zulke dingen zeggende, niet licht iemand wat goeds zullen

leeren. Dat zou de Heiland ook niet tegen de menschen gezegd hebben. Maar toen de jongen eenige dagen later hoorde voorlezen, met welke leelijke namen de Heere Jezus sommige Farizeërs heeft aangesproken, raakte hij toch wel een beetje in de war.

Intusschen was Egbert alleen met z'n moeder, die zich gereed maakte haren arbeid te hervatten. »Moeder,« vroeg hij, terwijl zijne wangen kleurden, »waarom bidden wij niet bij 't eten?«

»Ik weet het niet,« ontweek de moeder; maar onwillekeurig zag ze op naar den blauwen hemel en zuchtte en weende.

III.

HOE DE MENSCHEN OVER 'T BIDDEN DACHTEN.

Toen Jan Smit en de zijnen 's avonds vermoëid hun karig maal gebruikt hadden en hun schapen en varkens verzorgd, ging Egbert naar bed. Hij kon den slaap maar niet vatten, en moeder Grietje, die in den laatsten tijd toch altoos bezorgd over hem was, zocht hem nog eens even op en vroeg, wat hem wakker hield.

»Moeder,« vroeg de jongen, »waarom hebben we straks niet gebeden bij het eten?«

»O,« antwoordde de moeder, »ik bad wel.«

»Maar ik heb het aan uw handen en oogen niet gezien!«

»Ik heb mijn handen niet gevouwen en mijne oogen

niet geloten,« zeide vrouw Smit, »maar ik sprak wel in mijn hart tot God.«

»Is dat ook bidden, moeder?«

»Ja, mijn jongen, dat is het juist, spreken tot God. In het boek van de buurvrouw hierover staat het. Zij heeft het onze Lummigien, toen die sterven ging, voorgelezen; dat wij met vrijmoedigheid tot God mogen gaan en dat elk, die bidt, ook ontvangt.«

»Maar moeder, dan moesten wij het altoos doen.«

»Ja, dat denk ik ook wel eens; maar ik geloof, dat ik het niet goed doe,« sprak de vrouw meer in zichzelf gekeerd.

Ze kuste den jongen en zei, dat 't nu tijd van slapen was.

Egbert begreep er niet alles van, maar toen zijn moeder was heengegaan, kneep hij zijn handen samen, deed zijn oogen stijf dicht en bad: »Goede God, leer Gij mij bidden en leer het moeder en vader ook en al de anderen.«

Hij viel in een onrustigen slaap en droomde dat hij kleinen Jaap met de rijf had doodgeslagen. Een vreeselijke donderslag maakte hem wakker en daarop zag hij, hoe het hemellicht gedurig door het kleine dakvenster flitste. Zijn vader was reeds opgestaan en had ook de zeemansvrouw aan de overzijde gewekt. Dat deed hij altoos. Meestal was deze zorgvolle vrouw ook reeds bij de hand, maar anders hoorde ze vast het bekende: »buurvrouw, 't dondert!«

En als ze dan naar buiten kwamen, om eens naar de bui te zien, was ze gerustgesteld, als hij zeide: »De vlaag is overgetrokken,« of »'t trekt naar den Dollard.«

Egbert kon dien nacht niet meer slapen; ook niet, toen het onweer al lang bedaard was. Allerlei dingen maalden hem door het hoofd. De schreiende Jaap, de houten hark, moeders en vaders met koeien en

varkenshoofden en dan weer z'n echte, ruwe, maar toch zoo liefhebbende moeder, die zuchtte, omdat ze niet goed bidden kon.

Met zonsopgang was hij al aan 't diep om z'n hoofd af en toe er eens onder te steken en handen vol water zich om de ooren te kletsen. Hij kon maar niet begrijpen, waarom de deur aan den overkant bij de zeemansvrouw zoo lang gesloten bleef en waarom Jaap niet verscheen.

»Zou hij dood zijn? Neen, ik heb 't toch maar gedroomd. Maar het kon toch wel eens zijn... Neen, zoo hard heb ik hem niet geslagen! O, als hij nu toch eens dood was!« Zoo tobde de arme jongen, terwijl hij aan den kant van het diep in het vochtige gras lag.

Daar ging, zoo wat om zes uur, de deur aan den overkant open en Jaap kwam, zooals iederen morgen, naar buiten, om in het houten emmertje melk te halen bij vrouw Oterdom.

Meteen vloog Egbert overeind, het bruggetje van Molenaar over en Jaap tegemoet. Voor het huisje van Grobben had hij den kleinen jongen reeds te pakken, schudde hem bij den arm, dat het emmertje rinkelde en vroeg: »Ben je toch niet dood, zeg, ben je toch niet dood?«

»Neen,« zei Jaap, »dat zie je toch. Waarom dacht je dat ik dood was?«

»Omdat ik je zoo geslagen heb, ik dacht... ik droomde... ik meende...«

»O, dat is allang weer over, dat is zoo erg niet geweest.«

»Ja, maar heeft 't je niet erg zeer gedaan, is 't niet blauw of zoo iets?«

»Neen, hoor, ik voel er niets meer van, heelemaal niet, maar zeg eens, Egbert, is jou moeder nog kwaad op me, omdat ik zoo leelijk over die koeien... en... je weet wel gesproken heb?«

»Dat geloof ik niet. Daar heb ik tenminste niets van gemerkt.«

Zoo sprekende waren ze langs den grintweg geloopen naar de groote boerderij van Oterdom, die naast Molenaar woonde.

»Zeg, Jaap,« ging Egbert voort, »moeder zei dat ze gisterenavond gebeden had, maar dat ze 't, geloofde ze, niet goed kon en nu heb ik aan God gevraagd of Hij ons allemaal bidden wil leeren.«

»Dan zal God het zeker doen,« zei Jaap, heel ernstig, terwijl hij stilstond; »moeder zegt, dat God antwoord geeft op ons gebed. Weet je, toen mijn vader zoo heel lang met z'n schip was weggebleven en toen moeder eindelijk hoorde, dat het schip in de zee gezonken was, heeft zij toch maar altijd gebeden en ik heb ook elken dag gevraagd: »Lieve Heer, breng vader, als 't u belijft, terug« en God heeft 't ook gedaan.«

»Goeden morgen,« sprak vrouw Oterdom vriendelijk, terwijl ze uit het kleine stookhuisje kwam, waar altoos het varkenseten gekookt werd.

»Goeden morgen, jongens, waar hebben jullie het zoo druk over?« — Ze had 't grootste deel van 't gesprek wel gehoord. Ze mocht den kleinen Jaap wel eens over »de goede dingen« hooren babbelen. Haar man, boer Oterdom, die anders een kerksch, goedig man was, vond den kleinen kleuter wel eens wat eigenwijs, maar de jongen kende zulke mooie versjes en andere goede dingen, dat ze hem dikwijls een appel, een eindje worst, of een nap vol melk gaf, als hij haar wat opzegde. Ze wist dat de knaap dol op pannekoeken was en bewaarde vaak een stuk voor hem, om hem daarmee tot het opzeggen of voorzingen van de spreuken en versjes te bewegen.

»We hebben over 't bidden gepraat,« zei Egbert wel wat verlegen.

»Zoo, bid je wel eens Egbert? Jaap doet 't wel geloof ik — en bid jij ook Egbert, da's goed·m'n jongen. Dat moet je maar gedurig doen, hoor! Ja, da's goed!«

»Ja, maar ik kan 't nog niet goed,« zei Egbert vrijmoediger, »kan u 't goed, vrouw Oterdoom?«

»Dat kan 'k niet zeggen,« antwoordde de boerin, en Jaap merkte, dat ze op dat oogenblik nog gezonder kleur had dan anders; »maar,« vervolgde ze, »je moet er maar eens met Jaap's moeder over praten.«

»Hier, Jaap, hier is de melk, vraag aan je moeder of ze vandaag eens bij me komt: ik heb wat naaiwerk voor haar. En hier jongens, nou moet je op den terugweg niet zooveel babbelen« en terwijl ze dit zei, stak ze hun vriendelijk glimlachend elk een groote klont kandij in den mond.

Jaaps moeder vond, dat hij wel wat lang met de melk was weggebleven, maar merkte aan, zijn mond, die nog bezig was met de suiker, dat de vriendelijke boerin er zeker schuld aan had.

Egberts moeder stond aan de waschtobbe en had al lang gewenscht, dat haar jongen kwam om zeep voor haar te halen. Ze had het belletje van Aaltjes winkel al eenige malen hooren klinken. Haar buurvrouw was dus bij de hand. Gelukkig, daar kwam eindelijk de jongen aan.

»Hier, Egbert, is een dubbeltje, ga gauw en haal bij Christiaans Aaltje een half pond zeep voor me, maar vlug hoor, want ik wacht er op.«

In een wip was Egbert weg en kroop door de heg naar den winkel van de buurvrouw. Kon hij het helpen, dat daar bij de heg juist een paar afgevallen appels lagen? Hij raapte ze schielijk op en verbergde ze in z'n buis.

»Een half pond zeep,« zei de jongen een weinig gebiedend, toen de winkelierster het gewone: »wat zal 't wezen?« had gevraagd.

Terwijl Aaltje de steenen zeepot op de eene schaal zette en zooveel flinten (steenen) op de andere legde tot de evenaar in 't huisje stond, zag de jongen haar ter sluik aan en dacht: »Zou ze 't gezien hebben van de appels? Zou God 't ook gezien hebben?« en als hij de steenen in de schaal hoorde rammelen was 't hem, of er zooveel harde zure appels in vielen.

De zeep was gewogen en Aaltje had van geen appels gesproken. Ze had 't dus zeker niet gezien, en na de gebruikelijke groeten ging Egbert heen en bracht de zeep aan zijne wachtende moeder.

Maar de jongen was toch zoo heel gerust niet. Het streed in zijne kinderziel. Aaltje had 't niet gezien. 't Was ook zoo erg niet, 't waren toch maar afgefallen appels. Ja maar — ze behoorden toch aan Christiaan en Aaltje — och, 't waren maar een paar appels, de menschen hadden er zooveel — maar, 't was toch niet-goed. — Zou God 't weten? — Ja, die wist alles; maar — Jan Generaal had verleden nog tot Jaap gezegd, dat God wel zoo heel nauw niet zou kijken. Zou 't erg zijn? Och — 't waren maar een paar harde appels en de oude menschen hadden geene tanden, die konden ze toch niet bijten. — Zou 'k nu wel kunnen leeren bidden? Neen, 'k geloof het niet. Zoo doorkruisten allerlei tegenstrijdige gedachten zijn kinderziel. Dat was Egbert te erg. Daar moest hij een eind aan maken. Hij stond op en kroop weer door de heg naar Aaltjes winkel.

Tingeling! »Wat zal 't wezen?« Half etende had Aaltje deze woorden pas uitgesproken, of Egbert legde de twee zure appels op de toonbank en zei: »Hier, Aaltje, die zijn van u, ik heb ze onder de heg gevonden.«

»Drommelsche jongen, moet ik daarvoor naar voren komen? Ik, oude vrouw, kan 'k nog niet met rust m'n boterham eten? Loop ik niet den heelen

dag en kom je me nu met een paar afgevallen appels aan? Moet je op den vroegen morgen een oud-mensch voor den gek houden. Je hebt zooveel goeie appels en peren van me weggenomen, die bracht je niet terug, bengel."

»Ik wou, dat ik alles terugbrengen kon, alles,» schreide Egbert, »maar dat kan ik niet. En hoe zal ik kunnen bidden?«

Wat? Hoorde Aaltje goed? sprak die bengel van bidden? »Wat zeg je, rekel, bidden?« en ze sloeg met haar knokige hand op de toonbank, dat de flinten in de weegschaal rinkelden: »Geef die appels maar aan de varkens en praat hier nooit meer over bidden.« Toen keerde ze hem boos den rug toe en Egbert ging heen met tranen in de oogen, terwijl hij zuchtte: »Bidden is toch niet slecht.«

Toen Egbert later Jaap ontmoette, vertelde hij de geheele appelgeschiedenis en Jaap bracht haar aan zijne moeder over, nieuwsgierig wat deze daarvan zeggen zou. Maar de zeemansvrouw zuchtte alleen en schudde het hoofd; doch toen ze alleen was, wischte zij een traan van bekommernis weg over deze diep ongelukkige oude vrouw. Toen ze een jaar later bij Aaltjes sterfbed stond, vroeg ze haar: »Bidt gij nog wel eens?« »Neen,« zeide de stervende, »toen ik jong was, heb ik niet gewild en nu voel ik geen lust meer in deze dingen.« Ja, die wijze koning Salomo wist het wel, toen hij den jongen menschen toeriep: »Gedenk aan uwen Schepper in de dagen uwer jongelingschap, eer dat de kwade dagen komen en de jaren naderen, van dewelke gij zeggen zult: Ik heb geen lust in dezelve.«

Daar stond Egbert bij 't varkenshok en zag, hoe de gulzige dieren de appels oppeuzelden. Zij vroegen niet waar de vruchten vandaan gehaald waren. Zij bekommerden er zich er niets om, hoe Egbert er

aan gekomen was en hoe ze hem de rust van zijne kinderziel benomen hadden. De kleine Jaap had dus wel gelijk gehad: de varkens bemoeiden zich niet met de ernstige dingen, waaraan een mensch gedurig denken moet!

Dien dag behoefden de knapen niet naar 't land. 't Was na het onweer en den plasregen te nat. Eerst den volgenden dag hoopten de maaiers hun werk voort te zetten. Jaap ging naar school en Egbert zou voor Jan' Generaal eene boodschap doen. 't Was heel ver naar het andere eind van het dorp en Egbert, die gewoonlijk op bloote voeten liep, trok voor deze gelegenheid z'n kousen en klompen aan.

Netjes opgeknaapt ging hij met het briefje op weg, en na een groot uur stond hij weer in 't karnhuis van den klompenmaker, waar de vriendelijke dochter den vermoeiden knaap een nap karnemelk en eene boterham aanbood. Ze behoefde hem geen tweemaal te nooden. Maar hoe stond ze versted, toen de knaap eerst zijn oude pet van de borstelige haren nam, die voor de gesloten oogen hield en daarbij ook de handen samenlegde. Jan Ketel, die er juist op aankwam, kon zijne oogen niet gelooven. Hij bleef eerbiedig staan, tot de knaap, wel wat verlegen, zijn muts weer opzette en smakelijk begon te eten.

»Bidt jij ook, Egbert,« vroeg Jan Generaal.

»Ik kan 't nog niet goed, maar ik probeer het wel.«

»Ik merk het wel, dat Jaap je vriend is, en als je niet oppast, zullen mijn vrome bureu jou ook heelemaal fijn maken.«

Egbert begreep niet, hoe hij fijn gemaakt zou worden. Fijn maken? Wat bedoelde Jan Generaal toch? Hij durfde het niet te vragen. Maar toen de buurman zei, dat hij toch niet voor en na elken maaltijd behoefde te bidden, zei hij onbeschroomd: »k Zou het niet gaarne weer nalaten, buurman!« Toen schudde

de oude klompenmaker het grijze hoofd, maar de dochter sprak: »Laat hem, vader, 't is nog zoo kwaad niet.« Egbert was blij met het dubbeltje, dat hij verdiend had en dankbaar, toen de dochter hem tegen den winter een paar nieuwe klompen beloofde, omdat hij de vorige week een paar dagen zoo flink op de schapen gepast had van den zieken kuiper, die verderop woonde.

Wat was Egbert dien morgen toch gelukkig, te midden van al dat vreemde wat hem overkwam. 't Was, of hij na 't geval met die appels heel veel lichter was geworden. Vroolijker was hij zeker. Wel vond hij 't jammer dat de oude Aaltje zoo boos op hem geworden was. Hij begreep het niet. Ook vond hij 't naar, wat Generaal gezegd had van dat fijn maken. Dat begreep hij evenmin. Maar 't was hem, of iemand, dien hij niet zag, hem toefluisterde: »Houd moed, ga voort!« Zingend en huppelend kwam hij thuis, dankbaar, dat hij zijne moeder een dubbeltje brengen kon.

Wie schetst echter zijne verbazing, toen hij z'n moeder toornig tegenover den rijken buurman zag staan! Wat bracht dien gierigaard naar hun huisje? Wat had zoo de verontwaardiging van zijne moeder opgewekt? Daar stond ze met een bezem opgeheven, geteed, om dien met haar, door den drift nog vermeerderde reuzenkracht op het hoofd van den ouden boer te doen neerkomen, die daar sarde tegenover haar. Egbert begreep het gevaar. Hij sprong tusschen den boezen man en z'n moeder en riep: »Moeder, doe dat niet.« Inplaats nu van hem dankbaar te zijn, pakte de boer den knaap stevig beet, schudde hem onzacht heen en weer en schreeuwde: »Dáár is één van de dieven. Dáár hebben we al den grootsten schelm meteen. Allo, deugniet, voor den dag er mee, waar zijn al mijn lekkere, vroege peren gebleven?

Voor den dag er mee, waar heb je ze gelaten? Van morgen heb ik je met dien kleinen Jaap van den overkant heel in de vroegte met je monden vol zien loopen, maar ik had niet gedacht, dat je toen aan mijn peren bezig waart.«

»Wij aten van morgen een suikerklont, die we van vrouw Oterdom gekregen hadden.«

»O, ben je daar zoo zoet van! jawel, en vertel nu maar eens heel gauw, wie waren er nog meer bij, toen je vannacht mijn peren geroofd hebt? Gisteren nog zeg ik tegen mijn vrouw, we zullen morgen de peren verkoopen. Die vroege peren brengen geld op. Maar jawel, weg zijn ze. — 't Was elf uur toen onze Jan onraad bespeurde: »Vader, vader, dieven, dieven!« riep hij. Ik schreeuwde: »Waarzoo?« »In d' appelhof,« zei hij. »Had ik m'n groote klompen maar niet aan,« riep ik terug. »Maar op die groote klompen kon ik niet voort, en toen ik in den hof kwam hoorde ik de bengels lachen en hier over de sloot springen. Allo, vooruit, waar zijn m'n peren?«

»Boer, laat m'n kind los,« zei de getergde moeder, »hij heeft jou peren niet gestolen, en zeg dat nu niet weer of gij krijgt met mij en het gerecht te doen.«

Op het hooren van »het gerecht« liet Molenaar den knaap los.

»En weet jij er dan niets van, mannetje?«

»Molenaar, ik heb wel eens een appel of een peer weggenomen van uw erf, en daar heb ik spijt van, maar van wat er dezen nacht gebeurd is, weet ik niets.«

»En waar was jij dan om elf uur toen er bij mij gestolen werd.«

»Ik lag in mijn bed en probeerde om te bidden, maar ik kan het nog niet goed.«

Alsof hij plotseling een onweer hoorde, zoo schrikte Molenaar. Bidden? had hij het goed gehoord! »Bidden?« vroeg hij verwonderd en langzaam? Schamper

wendde hij zich tot de vrouw: »Zoo, zoo, bidden mijne bureu? — Ik wist dat niet. Ik zie je nooit naar de kerk gaan. Bidden, och zoo. — Bidden en peren stelen gaat niet samen, zou ik denken.«

»Zoo denk ik er ook over,« meende de moeder. »En nu voort m'n erf af, boer, en dan moet gij er eens over denken, dat in 't Oude Boek staat: »Men kan God niet dienen en den Mammon.« — Allo, voort!«

Maar er was geen aansporing meer noodig, Molenaar was al weer op z'n eigen erf.

Toen hij een poosje later met zijne vrouw en twee zoons aan den maaltijd zat, vertelde hij van z'n reis naar z'n buurvrouw. Maar hij verzweeg den laatsten volzin uit den Bijbel hem door Egberts moeder herinnerd.

»Vader,« zei z'n jongste zoon, »de jongens van Jan Teunis hebben onze vroege peren niet geroofd. Toen ik van morgen met de bruin naar den hoefsmid ging, hoorde ik achter me de zoons van 'den houtkooper roepen; »vader, vader, dieven in d' appelhof!« en een ander schaterlachte: »Had ik mijn groote klompen maar niet aan!« »Daar moet u de dieven zoeken!«

»Ik zal ze wel krijgen,« barstte Molenaar uit.

En de oudste zoon sprak: »Ik zou u raden, laat de zaak maar loopen, anders krijgt u nog een vreeselijke last met het gerecht.«

Dienzelfden middag stond de oudste zoon achter in den hof. Tegenover hem, aan de andere zijde van de sloot, stonden Egbert en zijne moeder, en de boerenzoon vroeg beschaamd, of ze het zijn vader vergeven wilden, dat hij zoo leelijk tegen hen gedaan had en zeide, dat hij wel wist, dat zij geheel onschuldig waren aan den diefstal van de pefen.

BIJ DEN BOER.

Wat een drukte en beweging was het in Oterdoms boerderij! Het koren werd »ingehaald«. De zware wipkarren rolden af en aan, en telkens als ze weer de groote schuurdeur binnenreden, waren ze zoo hoog mogelijk volgestapeld met de rijkbeladen schoven, die nu een tijdje rusten moesten in de groote schuur, om dan in den winter weer te voorschijn te komen en gedorscht te worden.

Van den wagen werden de groote bossen eerst gestokén op de »vang«, een soort voorportaalje, in de groote koornmassa opengelaten. Vandaar werden ze weer opgestoken door een flink arbeider, die dat werk meer bij de hand had gehad. En daar heel in de hoogte stond Roelf, de knecht, om alles netjes te vlijen, maar Egbert en Jaap moesten de schoven »smijten« van de plek, waar ze boven kwamen, naar die, waar Roelf ze noodig had.

Was de wagen leeg, dan mochten de jongens even rusten of spelen. Jaap en z'n kameraad, die heel graag in 't koren mochten helpen, konden daarin ook duikelen en pret maken. Zij kropen van 't eene vak naar 't andere, totdat ze allebei een belangrijke vondst deden.

Egbert ontdekte een appelhol, een verborgen plekje in 't koren, waar de boerenjongens de appels en peren, die ze machtig konden worden, bewaarden en waar de vruchten heel lang goed bleven. Vreemd vond Egbert dat in het appelhol zooveel peren lagen. Hij en Jaap proefden er elk een. 't Waren heerlijke, vroege peren! Rijp en sappig, o, zoo lekker

waren ze! Plotseling schoot hem eene gedachte door 't hoofd: Ze waren van Molenaar, 't waren vroege peren van den buurman. Zouden dan de jongens van Oterdom ook meegedaan hebben om Molenaar te berooven? Niet lang behoefde hij in 't onzekere te blijven. Daar reed een nieuw voer de schuur binnen en tegelijk hoorde hij onder luid gelach roepen: »Vader, vader, dieven in d'appelhof,« en door een ander: »Had ik m'n groote klompen maar niet aan, dan zou ik ze wel krijgen!« Nu wist hij genoeg. Maar hij haastte zich ook weg, want was hij thans niet een dief in 't appelhol? En at hij niet van gestolen vrucht? Vroeger zou hij daaraan niet hebben gedacht.

Jaap, die van Molenaars geschiedenis niets wist, hoorde alleen maar roepen: »Vader, dieven bij 't appelhol,« en dacht dat men Egbert en hem bedoelde. Vlug wierp hij z'n peer weg in een hoek. Maar opeens hoorde hij een kip: Hij zocht in het halfdonker en vond een nest met wel twaalf eieren. Hij nam ze op, deed ze in z'n pet en snelde aan den achterkant de schuur uit naar de boerin. Maar inplaats van een goedkeuring over zijn aanbreng van zooveel eieren tegelijk, kreeg hij een ongemakkelijke berisping. De kip zat daar nl. al eenige dagen te broeden en nu was alles bedorven. Het beest zou niet meer op die eieren gaan zitten en deze waren bovendien onbruikbaar.

Roelf, de knecht, begreep er maar niets van, dat de beide »schovensmijters« het verdere van dien middag zoo stil en zoo gehoorzaam waren en de beide jongens begrepen elkander niet. Nooit hebben ze hun avontuurlijke ontdekkingen aan vreemden meegedeeld. Egbert niet, omdat hij geen verklikker wilde zijn, Jaap niet, omdat hij niet wilde uitgelachen worden.

Het laatste voer kwam eindelijk binnen. Boven op zat het werkvolk, wel vermoeid, maar verblijd, lachend,

zingend. Ja, er was dien dag ook wat anders gedronken dan gewoonlijk. Er was gedurig drank en bier rondgediend en sommigen van 't dorstige volk hadden zóóveel gedronken dat hun lied, hun taal niet meer waren als anders.

De beide jongens zaten in de keuken. De boerin had voor de kinderen nog een spekpannekoek bewaard en wachtte nu hoe zij zouden beginnen met hun maal. Egbert hield, zooals hij bij den boer gezien had, de pet voor 't gezicht; Jaap vouwde de handen, sloot de oogen en bad hardop: »Heer, zegen deze spijze, Amen.»

»Zoo, dat is goed, kinderen,» zei boer Oterdom, die juist even op zijne kousen was binnengekomen, om 't loon voor zijne arbeiders te halen, »aan Gods zegen is alles gelegen.»

Egbert hoopte in stilte, dat God ook zegenen zou al de spijze, die dezen dag de groote boerenschuur was binnengereden, en Jaap meende, dat deze boer en de zijnen wel lieve kinderen Gods moesten wezen, omdat ze zóó rijk bevoorrecht en gezegend waren en zoovelen in hun zegen lieten deelen.

En toch, er was bij deze goede menschen zooveel eigengerechtigheid en zoo heel weinig geloof. Zeker en vast ging het heele huisgezin van den boer elken Zondagmorgen ter kerk. Wat de dominee vertelde, daar kwam het minder op aan. Als hij de menschen maar aanspoorde, om braaf en goed te zijn, dat was 't voornaamste.

In den Bijbel werd heel weinig gelezen. Zondagsmiddags als 't regende of als iemand op de boerderij eens ongesteld was, dan kwam de bijbel wel eens voor den dag. Maar hij zou heusch geen versleten boek worden. De almanak werd meer geraadpleegd dan het Woord Gods.

Een paar dagen later was de boer bezig een stop-

pelland om te ploegen. Er moesten knollen voor den winter gezaaid worden, en, omdat de te bewerken kamp wat schraal was, werd er nog wat Amsterdamsch straatvuil in gebracht.

Egbert was op 't land. Hij moest aren zoeken, maar met het straatvuil waren ook heel veel scherven aangevoerd uit de groote stad, en op die scherven, diggeltjes, waren de kinderen verzot. Ze zochten ze ijverig op en speelden daarmee. Ze dreven daarmede zekeren ruilhandel en konden er ook pijpestelen voor inwisselen, ge weet wel, van die kleine eindjes van de gebroken pijpen. Ja, de kinderen hadden toen niet van dat mooie speelgoed als de tegenwoordige. O neen, met wat scherfjes porcelein en een handje vol pijpestelen waren de jongens en meisjes in die buurt toenmaals den koning te rijk, vooral als er goud of bloemetjes op die diggeltjes zaten of als die pijpestelen gekleurd of geglazuurd waren.

Egbert vond meer diggels dan korenaren. Hij kon zoo'n rijken buit toch maar niet onder laten ploegen?

Op eenmaal stond hij stil. Hij had een zonderling papiertje gevonden. Hij kon al wat lezen, langzaam aan, lettergreep voor lettergreep. Hij hield veel van lezen. Boeken hadden ze niet bij Smit, ook geen bijbel of Nieuw Testament.

Ja, er lag in 't kabinet, waar de zondagsche kleeren van moeder bewaard werden, ook o.a. een oud kerkboek; maar 't was met een »olde letters« en 't papier was zóó geel, dat het geheel er onduidelijk uitzag, en niemand het oude boek lezen kon.

Egbert las z'n papiertje telkens over, ja zóólang, dat hij de eerste regels waar 13 voor stond van buiten kende en alles op zeide, op deze manier: dertien van het Oostèn drie poor-tèn; van het Noor-dèn drie poor-tèn van het Zui-dèn drie poor-tèn; van het Westèn drie poortèn.

Hij begreep dit nog wel zoo'n beetje. Van het Oosten, Noorden, Zuiden en Westen had hij zijn vader dikwijls hooren spreken als die 't over den wind en het weer had en poorten had hij wel eens gezien.

De groote aardappelmeelfabriek, waar vele bekenden werkten, had zoo een poort; maar ze had er dan ook maar één. Daar dicht bij was een huis met een poort, die van twee walvischkaken gemaakt was. — Maar dat huis had ook maar één poort. Hij had wel eens over de stad Groningen hooren spreken en de Ebbinge — en andere poorten hooren noemen.

Maar hier was zeker van een heel groote fabriek, een voornaam huis of een verbazende stad sprake, want (hij telde het onderwijl op zijn vingers na) hier moeten wel twaalf poorten zijn geweest.

Hij begreep niet, waar 't over ging en 't geen er bij 14 en 15 op volgde evenmin. Hij bergde het papiertje zorgvuldig in den buitenzak van zijn buis. Hij zou er z'n moeder of Jan Generaal of Jaap of misschien diens moeder wel eens naar vragen. — 't Was iets byzonders, dat begreep hij wel. 't Was, dat hebben onze lezers al begrepen, een stuk van een uitgescheurd bijbelblad. En al kon Egbert dit niet verklaren, 't was of dit papiertje byzonder voor hem bestemd was en regelrecht aan hem eene boodschap had.

't Was een heete dag geweest. De kamp was geploegd; de boer maakte zich gereed om naar huis te rijden. Ook Egbert vond dat 't tijd werd. Hij bond zijne kleine bosjes aren tot één grooten bundel bijeen, stroopte toen zijne oude broek zoo hoog mogelijk op, legde het koren op z'n hoofd en liep door de ondiepe wijk naar den overkant, om des te eerder thuis te zijn. Hé, hoe frisch was het water! Wat deed dat goed! Hij kon de verzoeking niet weerstaan, wat in de wijk te blijven rondplassen, maar legde, om dat te kunnen doen, eerst zijne gezochte aren aan den overkant.

Hij plaste en sproedelde in het frissche nat. Hij stak er af en toe z'n hoofd onder en proestte en snoof, dat het een aard had. Op eens zag hij z'n papiertje, dat hem uit den zak gegleden was, op 't water drijven en zich op de kringgolven hoe langer zoo verder verwijderen. Hij snelde er heen, maar het water was

OPENBARING 22.

331

13 Van het Oosten waren drie poorten; van het Noorden drie poorten; van het Zuiden drie poorten; van het Westen drie poorten.

14 En de muur der stad had twaalf fundamenten, en in dezelve de namen der twaalf Apostelen des Lams.

15 En hij die met mij sprak had een gouden rietsak, opdat hij de stad zoude meten, en hare poorten, en haren muur.

16 En de stad lag vierkant, en was zoo groot, en hij met de k op twaalf lengte en breedte en was zelve

en op
naar
'ka
en
as
is

aarde brengen hunne heerlijkheid en eere in dezelve.

25 en hare poorten zullen niet gesloten worden des daags; want aldaar zal geen nacht zijn:

26 en zij zullen de heerlijkheid en de eere der volkeren daarin brengen.

27 En in haar zal niet inkomen iets dat ontreinigt en gruwelijkheid doet en leugen *oprek*, maar die geschreven zijn in het boek des levens des Lams.

HOOFDSTUK 22.

En hij toonde mij eene zuivere rivier van het water des levens, klaar als kristal, voortkomende uit den troon Gods en des Lams.

2 In 't midden van hare straat, en op de ééne en de andere zijde der rivier, was de boom des levens, voortbrengende twaalf vruchten, van maand tot maand gevende zijne vrucht; en de bladeren des booms waren tot genezing der heidenen.

3 En geene vervloeking zal er ver tegen iemand zijn. En de rivier en des Lams zal erin zijn, en zijne dienstnechten zullen hem drinken en zullen

daar te diep; 't was in de nabijheid van den watermolen. Wat zou hij doen? Dat papiertje maar laten gaan? Ach, velen onzer zouden geredeneerd hebben, 't is maar een stuk van een bijbelblad. Heeft dat nu beteekenis? 't Is der moeite niet waard, dat men er naar omziet, veel minder, dat men er zich om ver-

moeit of inspant.* Nietwaar? Voor hoevelen in onzen tijd heeft een *heele* bijbel geen waarde meer, veel minder *een stuk* er van!

Maar voor Egbert was dat papiertje een groote schat. Hij begreep niet, wat het was, maar hij voelde, dat die woorden *heilige* woorden waren, die spraken tot zijne kinderziel! Hij trok aanstonds z'n schamele

332

OPENBARING 22

voeten des Engels die mij deze dingen toonde.

9 En hij zeide tot mij: Zie dat gij het niet doet; want ik ben uw medediensknacht, en uwer broederen de Profeten, en dergenen die de woorden deszes boeks bewaren: aanbid God.

10 En hij zeide tot mij: Verzegel de woorden der Profetie deszes boeks niet; want de tijd is nabij.

11 Die onrecht doet, dat hij nog onrecht doe; en die vuil is, dat hij nog vuil worde; en die rechtvaardig is, dat hij nog gerechtvaardigd worde; en die heilig is, dat hij nog geheiligd worde.

12 En zie, ik kom haastelijk, en mijn loon is met mij, om een lofslied te vergelden, gelijk zijn werk zal zijn.

13 Ik ben de Alfa en de Omega, het begin en het einde, de eerste en de laatste.

14 Zalig zijn ze die zijne geboden doen, opdat hunne macht zij aan den boom des levens, en zij door de poorten mogen in gaan in de stad.

en de afrodendiensars, en een lofslied die de leugen lief heeft en doet.

16 Ik Jesus heb mijnen Engel gezonden, om u lieden deze dingen te geinigen in de gemeenten. Ik ben de wortel en het geslacht Davids, de blinkende morgenster.

17 En de Geest en de Bruid zeggen: Kom. En die dorst heeft kome; en die wil, neme het water des levens om niet.

18 Want ik lofslied die is
felle deszes
iemand *

God
plage
ven *

19
van
Er
de
er
h

plunje uit en legde het bundeltje bij de korenaren neer, dan zwom hij naar zijn afgedreven kleinood en had het ras bemachtigd. Maar toen hij terug wilde, begaf hem plotseling de kracht. Kramp had hem vradelijker bevangen. 't Was of alles in hem machteloos was en om hem draaide. »Help, help, o Heer!« riep hij en zonk in de molenkolk.

»Help! help!« stierf het weg. Wie zou hier helpen? Daar ginds reed de boer heen. Hem kon de angstkreet niet bereiken. En geen sterveling was toch in de nabijheid.

Ja — God had alles gezien. Hij is toch altoos in de nabijheid. Hij heeft onder de millioenen elk zijner schaapjes in 't oog. Zou Hij dan dit kind, dat naar Hem begon te vragen, laten omkomen? Heeft Hij niet gezegd; »Roep Mij aan in den dag der benauwdheid en Ik zal er u uithelpen en gij zult Mij eeren?«

Egberts koren en goed, aan de overzijde gebracht, lag op den grond die Molenaar toebehoorde. Juist kwam de oudste zoon van 't land. Hij hoorde roepen aan de vaart, maar bemerkte niemand. Hij snelde naar 't water, zag de aren, de kleeren, de kringen in de wijk en de plaats waar 't borrelde, sprong er in en bracht den drenkeling aanstonds boven. Hij had reeds vermoed, dat 't Egbert zou zijn. Hij bracht hem op den oever en begon meteen den knaap te rollen, te slaan en met stroo te wrijven totdat deze gelukkig weder teeken van leven gaf. Eerst nu bemerkte de redder, dat Egbert in zijne hand een papiertje geklemd hield, waarop hij, nog met den jongen bezig zijnde, alleen deze woorden las: »Zalig zijn ze, die zijn geboden doen, opdat hunne macht zij aan den boom des levens, en zij door de poorten mogen ingaan in de stad.«

Hij begreep, dat dit uit den Bijbel was. Maar hoe toch kwam dit stukje van het Boek in de hand van dezen knaap?

Een poosje later liep Egbert met z'n droge kleeren aan naast zijn druipnatten redder en toen vernam deze werkelijk, dat de jongen zijn leven voor het Bijbelwoord gewaagd had.

Bleek en nog bevend kwam hij daarop bij zijne moeder en vertelde haar van zijne redding. Alleen

van het kostbare papiertje sprak hij niet. Het was weder verborgen in zijn buis.

Dienzelfden avond stond vrouw Smit in het voorhuis van den rijken boer met tranen in de oogen den zoon bedankende die haar kind had gered. Daar werd niet meer gesproken over hetgeen bij de laatste ontmoeting voorgevallen was. Daar was geen boosheid meer, maar dankbaarheid en blijdschap!

Dankbaarheid en blijdschap, dat maakt een mensch, en natuurlijk ook een kind, zoo gelukkig. Ondankbaarheid en ontevredenheid benemen de blijdschap aan onze ziel en maken ons immer ongelukkig en ellendig.

Hoe meer we een oog krijgen, om op te merken de zonnestralen, die God en de menschen op ons pad doen schijnen, hoe meer we onze zegeningen leeren tellen, hoe meer blijdschap smaakt ons hart en huppelt onze ziel van geluk.

V.

GEBREK AAN ONDERWIJS.

Nadat het koren was ingehaald kwam er voor de jongens een korte tijd van rust, want eerst tegen 't aardappelrooien zouden ze misschien weer op 't land noodig zijn.

Ze gingen dus voor een paar weken weer naar school. Vooral voor den kleinen Jaap was dit een groot genot. Hij hield veel van leeren. Het was zijn lust, om héél veel te leeren, en vooral van rekenen hield hij byzonder.

De meester vond het heel verdrietig, dat de zee-mansvrouw er toe was overgegaan haren jongen in den zomertijd naar het land te zenden om te werken. Niettegenstaande dit schoolverzuim zat Jaap toch in eene der hoogste klassen. Egbert daarentegen, die bijna nooit naar school had kunnen gaan, was zeer achterlijk en pas in de tweede klasse gezeten, onder de kleintjes, die nauwelijks lezen konden. Dit was voor den langen jongen heel onaangenaam, vooral hinderde het hem wel eens, dat de jongere en kleinere Jaap hem in zoovele opzichten vooruit was. Meer dan ooit ging hij nu zijn best doen om de geleden schade in te halen. Vooral zou hij zoo graag het gevonden papier goed kunnen lezen en begrijpen. Eens had hij het mee naar school genomen. Misschien zou de meester hem wel eens willen helpen, om de beteekenis van die wonderlijke dingen te vatten.

Hij moest met de andere kinderen zijn leeslesje overzien, en toen hij daarmee gereed was, haalde hij 't blaadje te voorschijn, dat in een stuk grauw papier gewikkeld zat. Nauwelijks had de meester dit gezien, of Egbert kreeg straf en de papiertjes werden hem afgenomen. Hij weende zoo luid, dat de hoofdonderwijzer er aan te pas kwam en vroeg wat den knaap deede. Deze smeekte of hij de papieren terug mocht zoeken uit den snippermand, waarin de hulponderwijzer ze geworpen had. Eindelijk werd het hem toegestaan dit na den schooltijd te doen.

Wat waren de onderwijzers verbaasd, toen ze den armen knaap met zorg het verkreukelde, gescheurde bijbelstukje zagen gladstrijken, netjes in het grauwe papier wikkelen en in zijn zak steken. Hoe blij was de jongen zijn schat terug te hebben. Hij zorgde natuurlijk wel, dien nooit meer in de school te voorschijn te halen.

Eens, toen ze in hunne leesboekjes een lesje hadden

over de stad met poorten, muren, straten, huizen met stevige fondamenten enz., had hij aanstonds aan 14 en 15 van zijn papiertje gedacht en vooral had hij toen iets van 25 begrepen; van poorten die nooit 's avonds gesloten werden, eenvoudig, omdat er geen avond en geen nacht kwam.

Later werd er gesproken over steden, die aan verschillende groote en kleine wateren gebouwd zijn, ja soms doorsneden werden van eene of andere rivier, en toen werd hem iets duidelijk van 2, aan denzelfden kant en 14 aan den anderen kant van het blaadje, dat wil zeggen, hij begreep, dat er ergens een groote, mooie stad moest zijn met twaalf poorten en met muren, alsmede eene rivier die er door stroomde. Hij begreep' ook uit 14 en 15 aan den achterkant, dat sommigen in die stad mochten binnengaan en dat anderen er buiten moesten blijven. O, als hij er Jaap of Jaaps moeder naar gevraagd had, die zouden hem wel uit den droom geholpen hebben, maar dat had hij tot nog toe niet gedaan. Hij vreesde maar, dat Jaap hem om zijne domheid zou uitlachen, maar al zou Jaap ook een oogenblik zoo dwaas geweest zijn, de zeemansvrouw zou hem zeker heel gaarne geholpen hebben.

Van Eén vroeg hij hulp. En daar was hij aan 't goede kantoor, want die Eene heeft gezegd, dat we Hem nooit tevergeefs aanroepen als ons wijsheid ontbreekt. Er zijn heel veel kinderen, die ook moeilijke dingen te leeren hebben, maar dat niet kunnen en die dan aan den Heer om hulp en voorlichting vragen en . . . »Maar«, denkt gij misschien, »zou God zich met zulke kleinigheden bemoeien?« Welzeker, waarom zou Hij niet. Ook de haren onzes hoofds zijn door Hem geteld. Voorzeker, Hij let ook op de kleine dingen. Hij wil zich ook met kinderlessen en sommen bemoeien. De kinderen moge het Hem gerust vragen.

Egbert deed 't ook. Elken dag vroeg Hij aan den Heere God: »Leert U mij als 't U belieft mijn blaadje begrijpen.«

Er was in het dorp, waar Egbert woonde geen Zondagsschool en van christelijke scholen wist men toen nog niet zooals nu.

Wel had een vriendelijke oude predikant pogingen gedaan, om des Zondagsnamiddags de kinderen wat goeds te vertellen; maar hij moest het opgeven. De kinderen waren gewoon, den Zondag op heel andere wijzen door te brengen. Gewoonlijk gingen ze met de oudere menschen langs al de landerijen tot ze, meer dan een half uur van huis, in 't veen kwamen, waar ze wat speelden en de ouden wat rustten, om dan samen terug te keeren. Bovendien was de oude predikant heel doof, zoodat de orde al spoedig te wenschen overliet, en dan (en dat was nog wel het ergste) hij had geen slag, om voor kinderen te vertellen. En dus hield na een paar weken de Zondagsschool weer op.

Ook Egbert en Jaap waren er een paar keer geweest en met groote inspanning had de eerste een versje geleerd, dat de oude predikant voor hem uitgeschreven had:

Gij toch, Gij zijt hun roem, de kracht van hunne kracht
 Uw vrije gunst alleen wordt d' eere toegebracht!
 Wij steken 't hoofd omhoog en zullen d' eerkroon dragen
 Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen;
 Want God is ons ten schild in 't strijdperk van dit leven,
 En onze Koning is van Israëls God gegeven.

Maar het ging met dit versje als met z'n blaadje. Hij vond 't wel mooi en voelde als 't ware, dat er een heilige taal in sprak, doch hij begreep het niet. Ook wat er op de Zondagsschool verteld was, ging verre zijn begrip te boven.

De Israëlieten kende hij niet, van Egypte had hij

nooit gehoord, de Roode zee moest er al heel wonderlijk uitzien. In werkelijkheid had hij nooit de zee gezien, maar wel op eene schilderij, en dan was ze blauw en groen, hoe kon nu een zee rood zijn?

En dan al die vreemde namen. Hij kon ze maar niet onthouden. Ja één was er, Mozes, dien kende hij nog, maar dat kwam, omdat Jaap hem verteld had, dat die in een korfje op 't water gedreven had. Toen Jaap er eens met z'n moeder over praatte en vertelde, dat Egbert er heelemaal niets van begrepen had, had de zeemansvrouw er over nagedacht, hoe de Heere Jezus wel tot de kinderen zou gesproken hebben. Misschien was die wel over de bloemetjes, de schapen, de varkens, of het onkruid begonnen en dan zouden Egbert en de andere kinderen Hem zeker wel begrepen hebben. Ja zelfs kwam een oogenblik het plan bij haar op, om met hare dochter zelf wat voor de kinderen uit de buurt te doen, maar ze zag er toch teveel tegen op. En zoo groeiden de kleinen op, zonder de kennis des Heeren. Velen bekommerden zich daarom niet.

Maar er waren ook enkelen zooals Egbert, die dorstten naar God en voor hen was de geestelijke armoede der gemeente van dien tijd al een heel ernstige, verdrietige zaak. Het is geen wonder, dat Egbert gaarne met Jaap omging, maar deze kleine jongen had het druk. Hij ging graag naar school en kwam hij thuis, dan had moeder altijd wat voor hem te doen in huis of in den hof. Soms was er niet veel te werken en dat was dan gewoonlijk alleen 's winters voorgevallen. Dan kwam Egbert wel eens en zette zich naast Jaap op een blok hout aan den vuurhaard met de voeten op de gladde, warme, ijzeren plaat, en dan duurde 't niet lang of Jaap was aan 't vertellen. 't Liefst hoorde Egbert dan de Bijbelsche geschiedenissen en meestal wist hij 't gesprek zelf daar

heen te leiden. Hij begon dan maar over Adam en Eva, die afgebeeld waren op de staande plaat achter 't vuur en die langzamerhand van de warmte en van de ketels en ijzeren potten die er tegen aan schuurden heel wat geleden hadden. Of hij nam een der figuurtjes op de estrikken naast de vuurplaat, David en de reus, Simson met de vossen of iets dergelijks.

Ook nu verlangde Egbert weer naar den winter-tijd en naar die gezellige uurtjes. Hij zou zoo gaarne meer van die mooie geschiedenissen en van God weten. Hij zou zoo graag de beteekenis van de stad met hare poorten weten; maar hij durfde toch niet naar de zeemansvrouw, om er haar naar te vragen. Hij was nog altoos bang voor dat fijn maken, waar- tegen Jan Generaal hem had gewaarschuwd, want fijn gemaakt te worden moest toch iets heel verschrikkelijks zijn! En dan toch ook weer meende hij, dat Jaaps moeder er nooit toe zou kunnen komen, om iemand kwaad te doen. Zijn vader sprak nooit over de dingen van Gods Koninkrijk, en Egbert durfde hem er nooit naar vragen. Over het blaadje van »de stad en de poorten« zou hij toch nooit van Jan Smit eenig licht ontvangen hebben, want de goede man zou 't niet hebben kunnen lezen, en de moeder deed aan lectuur al evenmin. En hoe zou zij haar jongen over de eeuwige dingen hebben kunnen inlichten? Ze had zelf zooveel te klagen en te vragen en in haar eigen ziel was het meestal o, zoo donker!

EGBERT WORDT ZIEK.

't Werd najaar. De tijd van aardappelrooien was daar. Alles wat handen had, om te helpen verkeerde wederom op 't land. Roelf de knecht en een losse arbeider waren de opstekers, en een achttal vrouwen met een 'grootte mand tusschen elk tweetal, groeven met hare handen de aardappelknollen uit den grond, nadat de opstekers met de viertande vorken ze hadden losgewoeld. Egbert was op een reeds gerooiden akker bezig, achter den ploegenden boer, de aardappelen op te zoeken, die bij 't rooien waren voorbijgezien en achtergebleven. Aan het eind van de kamp bij de »menning« of den landweg stond een zak, waarin de jongen telkens zijn kleinen emmer ledigen kon. Daar vond hij dan tevens gelegenheid, de aardkluiten van zijne klompen af te stooten. Andere jaren had hij 't werk gedaan, terwijl hij op bloote voeten liep. Maar nu vond hij 't daarvoor te guur. Hij was wat verkouden en kuchte af en toe, en wat hem nog nooit was overkomen, hij was soms zóo vermoeid van het eenvoudige en in 't geheel niet zware werk, dat hij er wel bij neer vallen kon. Het akertje sloeg hem gedurig tegen de beenen, omdat hij te loom was het zoo hoog op te tillen, dat het boven de ploegvoren uitkwam. En toch wilde hij 't niet zeggen. Misschien zou de boer hem niet uitlachen, maar er was immers niemand anders bij de hand, om het werk te doen, en de aardappels konden toch niet blijven zitten. Dat was zonde en niemand had daar wat aan.

Bovendien, de boer had hem 't vorige jaar de veldvruchten laten behouden en hoe blij waren daar

mee zijn ouders geweest. Hè, kon hij nu weer z'n moeder verrassen met eenige zakken aardappelen, wat zou dat heerlijk zijn! Ze weende zoo vaak in stilte. Ze kon het zoo moeilijk dragen, dat hare dochter was heengegaan, en als de jongen nu een glimlach kon brengen op het strakke, droeve gelaat der goede vrouw, was 't hem of op een guren herfstdag plotseling de zon over de velden scheen. Hij hield zooveel van zonneschijn. Hij had al dikwijls gemerkt, dat het leven van velen er zoo arm aan was en toch zoo groote behoefte er aan had. Hij zou wel eens willen weten of de stad, waar zijn papiertje van sprak, niet altoos licht en zonneschijn had. Hij kon het zich niet verklaren, maar dit had hij wel gemerkt, dat 'het kwaad, dat de menschen doen, nooit zonneschijn, maar altoos donkerheid over hen bracht en steeds brengen zal en dat elke daad van goedheid en liefde warmte en licht verspreidt.

De herfstdag, waarop we hem thans aan 't werk vonden, was alles behalve zonnig en warm. De arme jongen had 't, als hij aan 't eind van den akker stond, bepaald koud. De boer zag het. Hij had eigenlijk al gedurig opgemerkt dien morgen, dat Egbert zoo traag en moeilijk voortging.

»Wat scheelt er aan, mijn jongen,« vroeg hij, »gaat 't niet van morgen? Ben je niet in orde? Zeg het mij, wat is het, dat je hindert!«

»O, niets,« antwoordde Egbert, »ik ben een beetje verkouden en heb van nacht slecht geslapen; 't zal wel spoedig beter zijn.« Met moeite sleepte hij zich echter voort. »O,« dacht de boer, »de jongen zal honger hebben.« Zoodra hij den akker omgeploegd had, hield hij met werken op, ofschoon het nog wel een uur vóór den middag was. Hij dekte de ploeg wat toe, wierp den zak met aardappelen op den wagen, verzocht Egbert om naast hem te komen zitten

en voort ging het naar huis. Aanstonds had vrouw Oterdom begrepen, dat er iets niet in orde moest zijn. Zóó vroeg kwam de boer immers nooit thuis. Ze behoefde 't echter niet te vragen, wat er de oorzaak van was. Ze zag den bleeken jongen die met eene hevige koorts op den wagen zat te bibberen. »'t Is goed, dat ge hem thuis gebracht hebt,« zei ze tot haren man. »De jongen moet hier van middag maar blijven tot zijn moeder van 't land komt.« Ze maakte in de kamer een bedje voor hem op wat stoelen, gaf hem wat warme melk te drinken, stopte hem lekkertjes onder een wollen deken, zette wat vlierthee voor hem met kruizemunt en smaakte eindelijk de voldoening, dat hij insliep. Toen stond ze met innig medelijden naar den knaap te zien. Was het haar nooit eerder opgevallen, dat hij zoo bleek en mager er uitzag, of vertoonde zich dat zoo plotseling? Arme jongen! Zie, daar begon hij te woelen en druk met zijne handen te werken. Ze lei ze rustig onder het dek en stopte haren patient nog eens goed toe. Maar de jongen sprak ijlend: »Voortmaken — niet ziek — niet vermoeid — moeder moet de aardappels hebben — toe Egbert — voort — de aardappels — wat zal moeder blij zijn —.«

»Wat is het toch« vroeg de boerin aan haar man, »wat is het toch, dat hem door 't hoofd kan malen? Hij heeft wel een paar malen van de aardappels gesproken, die zijne moeder moet hebben.«

»Och,« zei de boer, »'k zal het je maar zeggen; 'k heb verleden jaar de door hem gezochte aardappels aan zijne ouders gegeven en er nog een paar bijgedaan, misschien is hij bang, dat dit hun nu ontgaan zal, als hij ziek wordt.« »Zoo,« antwoordde de boerin, »en waarom hebt ge mij dat niet gezegd?«

»Ik meende,« sprak de goede man, »dat ik wel zulk een geheim voor je hebben mocht.«

»Tot je straf,« geksheerde zij, »moet je hem dit jaar weer al de gevonden aardappelen laten houden en er nog een paar zakken aan toevoegen!»

Dat was een straf, recht naar den zin van den goeheartigen boer.

Droevig was het, te zien, hoe verslagen Egberts moeder des avonds bij haren zieken jongen stond. Zag ook zij het dan nu voor 't eerst, hoe slecht de knaap er uitzag of was het dit, dat haar al maanden lang voor iets ergs had doen vreezen?

Slechts een oogenblik blonk er een traan in haar moederlijk oog. 't Was, toen ze zich over hem heen bukte en hem wakker kustte, terwijl ze klaagde: »Mijn jongen, mijn arme jongen!» Toen wikkelde ze hem in de deken, die ze van de boerin behouden mocht, sloeg hare forsche armen om den knaap en droeg hem naar haar huisje. Maar toen ze aan de deur van het karnhuis genaderd was stond ze nog even stil om den boer en de boerin te bedanken met het enkele woord: »Dank u voor mijn kind. 'k' Moet hem missen. Ge ziet hem hier niet weer in huis.»

Een oogenblik scheen het alsof ze beefde, maar toen klemde ze de tanden oopen en droeg haar kostbaren last naar de woning der smarte.

Dien nacht waakten zij en haar man bij den jongen. Tegen den morgen bedaarde de koorts en vroeg het kind naar wat drinken. Daar had de moeder al op gerekend. Zorgvuldig had ze al de melk, die ze in huis had, bewaard, en 't deed haar goed, toen ze hem die kon geven. Toen viel hij in slaap, om een paar uur later veel beter te ontwaken.

»Moeder,« zei de jongen, »u kunt vandaag gerust naar 't veld gaan, ik ben veel beter; en als u wat drinken wilt neerzetten en een boterham, kan ik me wel redden. Laat ik nu mogen opstaan. Als straks de

zon wat hooger komt en 't wat warmer wordt, ga ik ook eens buiten zitten.«

Neen, neen, daar wilde de moeder niets van weten; maar de jongen drong er op aan, dat ze gaan zou. »Ik heb wel graag, dat u bij me blijft,« zei hij, »om op me te passen, maar 't is nog niet noodig.«

Hij drukte zoo geheimzinnig op dat nog, alsof hij zeggen wilde: »later misschien wel.«

Vrouw Smit ging naar 't veld, biddend onderweg: »o God, zegen mijn jongen, uw wil...« maar verder kwam zij niet. 't Was vroeger zoo moeilijk geweest, zich naar dien wil te voegen en 't zou nu misschien nog moeilijker zijn.

En Egbert, toen hij alleen was, bad, dat God zijn vader, moeder en al de anderen wilde helpen en nabij zijn.

Terwijl hij tegen een uur of negen wat op de bank in 't zonnetje zich was gaan koesteren, stond zijn rijke buurvrouw met innig medelijden naar de bleeke gestalte te kijken. Ze kon hem van achter het gordijntje in haar voorhuis daar juist zien liggen. »Zou dat denzelfden weg op moeten als 't met Lummigien gegaan is?« dacht ze. Ze peinsde verder over den weg, dien we allen zullen gaan. Ze dacht er aan, wat het dan zijn zou, als zij maar alleen voor zichzelf en haar geld geleefd had. En als God nu eens aan haar vroeg: »wat hebt gij voor Lummigien gedaan?« Dan moest zij antwoorden: »Niets.« En als God nu later eens vroeg: »wat hebt gij voor Egbert gedaan,« zou ze dan ook moeten zeggen: »Niets.«? Neen, dat wilde ze niet. — Molenaar en de jongens waren naar 't land. Ze kon toch wel wat doen voor den kuchenden knaap. Vlug liep ze naar de kast, vulde er een zakje met balletjes en klontjes, liep dan naar de sloot en wierp het er zóó handig over tot vlak bij de bank, dat geen geoeffende straatjongen 't haar zou verbeterd hebben.

Egbert hoorde iets vallen, keek, bukte zich en raapte het zakje op, waarvan de inhoud hem dien dag gedurig goed deed. Hij vermoedde wel, dat 't van Molenaars kant gekomen was, maar begreep toch niet, wie daar zoo mild kon zijn. En na dien morgen kwam er nog menige versnapering van die zijde.

Tegen half twaalf kwam Jaap uit school en liep dadelijk naar zijn buurling. Hij had reeds 's morgens bij Oterdom gehoord, dat Egbert niet goed geworden was, en vond 't prettig, dat hij nu eens kon gaan zien, hoe 't er mee was.

Daar zat Egbert. »Maar,« dacht Jaap, »hij is toch zoo erg niet. Hij zit buiten, hij eet; kom, kom, 't zal wel schikken!«

»Dag Egbert, ze zeiden dat je ziek was, en...«

»Ikke? Neen hoor, gisteren was ik wat verkouden en beefde ik zoo; maar vandaag ben ik veel beter! 't Is zoo erg niet. Maar zeg Jaap, moeder heeft wel eens gezegd, dat Lummigien op een plaats is, waar ze nooit meer ziek kan worden en waar niemand ziek wordt of sterft, waar zou dat wezen?«

»Dat,« zei Jaap nadenkend, »dat moet de hemel zijn.«

»Waar is de hemel?«

»Boven,« en Jaap wees naar de bewolkte lucht.

»Boven? hoe hoog dan wel; boven de wolken?«

»Ik denk van wel,« zeide Jaap.

»Is de hemel een stad,« vroeg Egbert, »een stad met twaalf poorten?«

»Neen,« zei Jaap, een stad? De hemel is geen stad. 't Is, denk ik, een mooie bloementuin, die door wolken gedragen wordt. Een stad, daar wonen heel veel booze menschen bij elkaar, maar in den hemel wonen alleen goede menschen!«

Zichtbaar teleurgesteld ging Egbert in huis, haalde zijn blaadje te voorschijn en liet het aan Jaap zien. »Wat is dat voor een blaadje?« vroeg hij.

»Dat is een stukje van 't laatste blad van den Bijbel,« zei Jaap aanstonds.

»Van den Bijbel? Wat beteekent dat!

»Wel,« antwoordde Jaap, de Bijbel is Gods woord; het laatste boek van den Bijbel is de Openbaring.

Kijk, dat staat daar ook boven: Openbaring 22!

Hoe kom je aan dat papiertje, Egbert?»

»Wel, dat heb ik bij den boer op 't land in de mest gevonden, 'k vond het, zoo mooi, dat ik het bewaard heb.«

»Heb je 't al lang?»

»Zeker, heel lang.«

»Maar waarom heb je 't dan niet meteen aan mij verteld?»

»Och neen, dat ging toen zoo niet; ik had er ook geen tijd voor. Maar nu heb ik tijd; toe Jaap, vertel er mij eens wat van.«

Jaap keek naar 't gescheurde bijbelblad.

»Zie,« zeide Egbert, »daar staat in 13 dat er twaalf poorten zijn, in 14 dat 't een stad is, in 15 dat de stad gemeten wordt, in 16 dat ze vierkant ligt, in 25 . . . «

»Jacob,« klonk de stem van de zeemansvrouw van den overkant.

»O,« zeide Jaap, »ik moet gaan eten, moeder roept, ik heb nu geen tijd meer, maar dit kan ik je wel zeggen, dat de hemel geen stad is, tenminste, dat geloof ik vast niet.« Hij groette Egbert en vloog naar huis. Daar gekomen vertelde hij aan zijne moeder, dat Egbert niet ziek was, dat hij lekker in 't zonnetje lag op de bank en dat hij een stukje van een bijbel had, een vies en vuil blaadje, waar iets op stond van een stad met muren en poorten.

»En hoe heette die stad,« vroeg de moeder.

»Dat weet ik niet, moeder,« antwoordde Jaap, »dat stond er niet bij, maar ik denk toch, dat 't een

bijbelsche stad is geweest: Jeruzalem, Jericho, of Ai of zooiets.«

»Of het nieuwe Jeruzalem,« zeide de moeder.

»Bedoelt u, dat door de kruisvaarders is veroverd moeder?«

»Neen, ik bedoel het toekomstige Jeruzalem, wat de menschen gewoonlijk den hemel noemen, de Heilige stad.«

»Maar, moeder, is de hemel dan toch een stad?« vroeg Jaap verwonderd.

»In de Openbaring van Johannes wordt 't zoo genoemd,« zeide de moeder.

»Maar dat kan toch niet moeder! Wij hebben in Amsterdam gewoond, dat is een stad, maar wat zijn daar een ondeugende menschen; mannen, die dronken langs de straat loopen en met hunne kameraden vechten; vrouwen, die met hare buurvrouwen kijven; stoute jongens, die snoepen, stelen, vloeken, stilletjes uit school blijven en zoo al meer. En dan, wat zijn er een menschen ziek, wat sterven er een aantal menschen en wat zijn er een groote kerkhoven! Neen moeder, zoo iets als een stad kan de hemel toch niet zijn!«

»Maar als er nu een stad was,« begon de moeder weer, »waar de menschen elkander liefhadden, waar men nergens leed deed, zooals je wel eens met Kerstfeest hebt opgezegd uit Jesaja 11; en als in die stad enkel kinderen Gods woonden, die altijd naar den Heer luisterden, zou een stad dan niet de hemel kunnen zijn?«

»O, jawel,« zei Jaap nadenkend, »als er nu reeds zoo een stad was, zou men zeggen, dat is een stukje van den hemel.«

»Welnu,« sprak de vrouw, »zoo'n stad zal er zijn en dat zal de hemel dan zijn!«

Er werd gebeden, en terwijl de borden werden gevuld en geledigd, vroeg de moeder: »En hoe had

jij nu wel gedacht, dat de hemel er zou uitzien?»

»O,« ik dacht, dat de hemel zoo een mooie tuin, zoo een paradijs zou zijn, als waarin Adam en Eva gewoond hebben of een mooi paleis, waar de menschen elk een mooi kamertje zullen hebben. Niet waar, moeder, tot dien man, die naast den Heere Jezus aan het kruis hing, heeft Hij gezegd: »Gij zult met Mij in het paradijs zijn, en tot anderen: »In het huis mijns Vaders zijn vele woningen!«

»Ja wel,« zeide de moeder, »heel goed, je hebt die teksten goed onthouden. Maar als je nu niet aan één mooi huis denkt, maar aan meer en je voegt er nu heel mooie tuinen bij, plantsoenen, parken of laten we ze maar paradijzen noemen, hebben we dan geen stad? Was dat blaadje van Egbert ook uit de Openbaring van Johannes?»

»Ja moeder, er stond Openbaring 22 op.«

»Juist, dan komt 't uit, hoor, dan is die stad het nieuw Jeruzalem. Je kunt dat wel aan Egbert zeggen.«

Allengs was de maaltijd geëindigd. Er werd gedankt. »Hier, Jacob,« sprak de moeder, »breng nu dit pannetje rijst naar den zieken jongen en zeg hem, dat ik zelf 't nu te druk met de wasch heb, maar dat ik spoedig eens kom zien. Je kunt dan meteen naar school gaan.« Alsof hij zelf iets heerlijks van zijne moeder gekregen had, zoo blij was Jaap, dat hij die lekkere rijst met boter en bruine suiker aan zijn vriendje brengen mocht.

Egbert ging met de hem toelachende spijs in huis bij de witgeschuurde tafel zitten, na van het rekje een ronden lepel met rechten steel genomen te hebben en proefde een paar malen, maar legde toen den lepel neer.

»Hè, toe,« zei Jaap, die bij de tafel stond, »nu moet je dat ook opeten, 't zal zeker een goed kostje voor je zijn, moeder heeft het expres voor jou klaar gemaakt!«

»Ja,« zei Egbert, »ik zal 't straks wel voortzetten. Zeg, heb je nog wat van de stad gehoord?«

»Ja, ja, ik had ongelijk hoor. Moeder heeft gezegd, dat de stad, waarvan je blaadje spreekt, de hemel is en dat er paleizen en parken zullen zijn. Er is ook een paradijs en er zijn vele, vele woningen!«

»Voor alle menschen?« vroeg Egbert.

»Dat weet ik niet, ik denk alleen voor de menschen, die den Heiland liefhebben en die Hem vragen of Hij ze klaar maakt voor die stad.«

»Waarom denk je dat?«

»Zie je, toen de Heere Jezus ging sterven aan het kruis hingen er twee moordenaren naast hem, aan iederen kant één. De eene vroeg aan den Heer, of die hem gelukkig wilde maken. En toen zei de Heer, dat hij naar 't paradijs, zie je, naar de stad zou gaan. Maar die andere man spotte met Jezus en die ging niet naar die stad!«

»Waar ging die dan heen?«

»Dat weet ik niet, ik denk, dat die naar een stad voor de deugnieten, misschien wel naar de gevangenis ging; maar — nu moet ik naar school.« Weg was hij al, Egbert met zijne gedachten en vragen alleen achterlatend. Alleen en toch niet alleen, want de Goede Herder was heel dicht bij dit dorstig schaap Zijner kudde.

Een van boer Oterdoms arbeiders, die thuis was gaan middagmalen, had even gezien en gevraagd hoe 't met den jongen was, en toen hij hem bezig vond aan de rijst, meende hij, dat de ziekte niet zoo erg was en stelde Egberts moeder dan ook volkomen gerust.

Nadat de jongen nog een weinig gegeten had, ging hij voorover met de armen op de tafel en het hoofd op de armen liggen en viel in slaap.

VII.

NIEUW BEZOEK.

Na eenigen tijd werd hij wakker en zag tot zijne verwondering Jan Generaal, die rustig bij de deur zijn pijpje zat te rooken. De knaap wreef zich de oogen uit en hoestte, waarop de buurman zijn pijp aanstonds uitklopte in den haard.

»Wel,« vroeg Jan Ketel, »hoe gaat 't mijn jongen? Ik heb gehoord, dat je gisteren op 't land niet goed geworden bent, hoe gaat 't nu?«

»O, ik ben niet ziek, heelemaal niet,« maar hij kuchte zoo vreemd, dat Generaal er het zijne van dacht. »Zie eens,« zei de vriendelijke man, »hier zijn wat kruiden, daar moet je moeder van avond wat thee van zetten, en dan moet je daar gedurig wat van drinken, want je bent toch wel een beetje ziek, zie je, niet erg, je wordt weer beter natuurlijk.«

»Och,« zei Egbert, »zou 't wel zoo goed zijn om weer beter te worden? Zou 't niet goed wezen om naar de stad te gaan?«

»Naar stad, naar Groningen, wat wou je daar doen, wou je soms naar een professor? Maar die kan je misschien toch niet helpen, arme jongen.«

»Nee, ik wou naar de stad van het papiertje.«

»Wat bedoel je daarmee?« sprak de buurman hoofdschuddend, denkende, dat de knaap weder ijlende moest zijn.

»O, dat is de stad met paleizen en tuinen, met twaalf poorten, die nooit gesloten worden, maar waar ze toch niet allemaal binnen kunnen gaan. 't Staat aan den achterkant: 14, zalig zijn ze die door de

poorten mogen ingaan in de stad. Zie maar, hier staat het.« Zoo sprekend haalde hij, bijna eerbiedig, het gescheurde bijbelblad uit den zak van zijn buisje en toonde het den buurman.

Jan Generaal had aanstonds gezien, wat dit voor een papier was. Hij nam het in de hand, kneep het samen en wierp het in den haard, die gelukkig geen vuur had. »Die fijne boel! heb ik het niet gedacht en gezegd? Ze makén je fijn, ze brengen je van streek,« zoo raasde hij, geheel vergetende, dat hij zich bij een zieken knaap bevond, wien hij 't liefste ontnam en dien hij zielsbedroefd maakte.

»Mijn papiertje! mijn blaadje!« jammerde Egbert en was in 't zelfde oogenblik bij den haard, waar hij het propje papier terug vond en dit voor de oogen van Generaal aan zijn hart drukte en op de tafel glad streek.

»Dat hebben zeker die menschen van den overkant je gegeven, niet waar jongen?« vroeg de man.

»Neen,« antwoordde de knaap, »ik heb 't gevonden op Oterdoms land, 't is *mijn* blaadje en daar staat op van de stad. Waarom bent u zoo boos op mij en op de zeemansvrouw en op Jaap? Toe, u moet niet zoo kwaad zijn, u is anders zoo goed en zoo vriendelijk, wilt u mij niet zeggen, hoe ik in de stad komen kan?«

De oude man was verslagen door 't geduld en de zachtmoedigheid van den jongen en schaamde zich, dat hij een der »schoonste plant« (zooals hij altijd de kinderen noemde) had gekwetst.

Zwijgend stond hij daar, terwijl de jongen zichtbaar vermoeid voortging: »Jaap zegt, dat de eene moordenaar naar de stad ging en de andere niet. U weet het zeker wel, dat die moordenaars naast den Heer aan 't kruis hingen? — Maar waarom hing de Heer aan 't kruis en waarom ging Hij sterven? Hij

was toch niet boos, zooals de andere menschen? Neen, hij was goed, niet waar? Waarom stierf Hij toch?»

»Vraag het maar aan Jaaps moeder,» zeide Generaal, stond op, wenschte Egbert beterschap, vertelde nog eens van de kruiden en ging heen.

Egbert begreep er niets van. Waarom wilde Jan Generaal, die toch zoo wijs was, hem niet wat leeren? Waarom was de man, die anders zoo vriendelijk was, nu zoo boos geworden?

Jaaps moeder meende, dat Jan Generaal behoorde tot die menschen, die niet van het Kruis houden, omdat zij 't niet begrijpen, het is hun een dwaasheid en een ergernis. Zij hebben zich een anderen weg naar den hemel uitgedacht. Ze willen niet door een gekruisigden Heiland zalig worden. Maar zij bedriegen zichzelf, want de Heiland heeft gezegd: »Ik ben *de weg*, ik ben *de deur*, niemand komt tot den Vader dan door mij, en de apostel Petrus heeft eens tegen de Joden in den Raad gezegd: »De zaligheid is in geenen anderen, want er is ook onder den hemel geen andere naam, die onder de menschen gegeven is, door welchen wij moeten zalig worden.«

Egbert was van het laatste bezoek zóó vermoeid, dat hij wat ging liggen en toen zijne moeder tegen den avond thuis kwam vond ze haar kind in een vasten slaap. Ze riep fluisterend haren man bij het bed van den knaap en zeide op gedempten toon: »Jan, we moeten hem missen.« »Zou het zóó erg zijn,« fluisterde hij terug. »Ja,« zeide ze, »ik zie, dat het juist zoo is als bij onze Lummegien.«

»Zooals God belooft,« bracht hij langzaam doch vastberaden uit, terwijl de tranen blonken in zijn manlijk oog. Verrast zag zij te midden van haar snikken tot hem op. Dat was het immers wat niet over hare lippen komen kon. Was hij zooveel verder

en beter dan zij? Ze legde haar hand op zijn arm en vraagde bijna afgunstig: »Man, hoe kan jij zóó spreken?»

»Toen ons »wicht« gestorven was,« antwoordde hij, »is er lang opstand in mijn hart geweest. Ik heb je dat nooit verteld, maar o, ik heb zoo geleden. En toen heb ik aan God gevraagd, of Hij het daarbinnen stil wou maken en Hij heeft het gedaan. 't Ging niet gemakkelijk, want 't was, geloof ik, daarbinnen bij mij een harde bodem. Maar ik heb wel eens met de zeemansvrouw er over gesproken als ik haar grond bewerkte. Die heeft mij verteld, dat de Heere Jezus in den nacht voor hij sterven ging in een hof was. Die hof had een naam, maar dien ben ik vergeten; 't doet er ook niet toe. Hij was dan in een hof en droeg daar al de zonden der menschen; die kwamen op Hem aanloopen. En Hij, Die zonder zonden was, moest alles dragen. Maar hij vond dien last vreeselijk en zwaar en vroeg of God, Die Zijn Vader is, dien bitteren beker van Hem wegnemen wou en Hij vroeg het driemaal, maar sprak er telkens bij: »Niet mijn wil, maar Uw wil geschiede. Nu, zei de buurvrouw, als wij een last hadden te dragen of een bitteren beker te drinken, dan konden we kracht aan Jezus vragen en Die zou ons leeren zeggen: »Vader, Uw wil geschiede!« Dat heb ik gedaan, en Hij heeft 't mij geleerd en ik begrijp vele dingen nog niet zoo goed, maar ik denk, dat Hij mij nog veel zal willen leeren.«

Hier werd hun gesprek afgebroken, omdat Egbert wakker werd. Hij hoestte een heelen tijd, totdat hij vermoeid op het kussen terug viel.

O, hoe zacht en vriendelijk kon toch die moeder zijn, die er soms zoo ruw en onverschillig kon uitzien. Er zijn vruchten die onder een heel ruwen bolster een kostelijk verkwikkenden pit verbergen. En

er zijn vele menschen, die op deze vruchten gelijken. Zoo ook vrouw Smit. Ze schudde het kussen op van haar jongen, gaf hem te drinken, wischte hem met haar voorschoot het klamme voorhoofd droog en ze zag het duidelijk, hoe haar kind reeds lang krank en vermoeid geweest was, terwijl hij 't verbergde om haar geen leed te doen. Hij was zóó zwak. Dat kon niet zijn van één enkelen dag.

Hij wees haar de kruiden van den buurman, maar verzweeg het onaangename van diens bezoek. Hij vertelde haar van de verzachtende balletjes en klontjes, en van de richting van waar ze tot hem gekomen waren. Hij preees de lekkere rijst, die Jaaps moeder had gezonden, doch waarvan nog een groot gedeelte overig was. Zij zag het, alsook de onaangeroerde boterhammen en deed een en ander later verdwijnen in de grage maag van den kleinen gezonden Jan, die nog wat in den tuin gewerkt had en de schapen en varkens verzorgd. Jan was een aardige jongen. Hij was echter heel bang voor een zieke. Hij had Lummegien zien sterven en haar koud en bleek in de kist zien liggen. En nu zag hij Egbert zoo bleek. Hij was bang voor dat ziek zijn en sterven. Hij wilde er liefst zoo weinig mogelijk van zien en zocht daar om steeds allerlei boodschappen om buitenshuis te kunnen zijn. Hij hield wel van Egbert en ze hadden altoos tamelijk wel in vrede geleefd, maar nu zag hij hem niet gaarne. Wel legde hij soms zwijgend een prachtigen appel of een lekkere peer voor den zieke neer; maar dan verdween hij ook weer zoo spoedig mogelijk en op den dag verbleef hij meestal bij een boer, die verderop woonde, voor wien hij allerlei verrichtte, voor wiens vrouw hij boodschappen deed en met wiens kinderen hij naar school ging, at en speelde.

Zwaantje, de oude dienstbode van vrouw Oterdom

bracht wat versche melk en een paar eieren voor den zieke; ze deed »de groetenis van de vrouw« en zeide, dat deze elken dag wel iets zou laten brengen en dat ze ook zelf wel eens zou komen zien.

Ook de zeemansvrouw kwam nog even over wippen. Ze was het niet eens met haar jongen, die gezegd had, dat 't met Egbert niet zoo erg was. Ze zag de bleeke ingevallen wangen met een verraderlijk bloesje; ze zag de lustelooze oogen en de groote zwakte van den knaap en ze vreesde het ergste. Ze hielp de thee bereiden in een trekpot, dien ze door Jan van haar huis had laten halen en gaf den zieke van de goede kruiden, die wel verzachtend waren, maar toch geene genezing konden brengen. Ze ging een oogenblikje bij het schamele leger van den knaap zitten en de ouders namen dicht bij haar plaats op de oude knopstoelen, om toch mee te genieten, als er van »'t goede« gesproken werd. Ze vertelde Egbert van Jezus, die zoo vriendelijk is en goed, Die de kinderen liefheeft en gezegd heeft: Laat de kinderkens tot Mij komen en verhindert ze niet, want hunner is het Koninkrijk der hemelen. Ze vroeg ook om het papiertje te mogen zien, dat hij gevonden had en waarnaar ook de ouders met verrassing en belangstelling zagen, en vertelde hem van de Heilige stad. Ze las hem heel Openbaring 21 voor uit het Nieuwe Testament, dat ze voor den jongen had meegebracht. En zijne oogen begonnen te schitteren, als zij kwam aan de groote stad, het heilige Jeruzalem, nederdalende van God uit den hemel, van de twaalf poorten en zoovele engelen daarin.

Hij richtte zich half op om beter te kunnen hooren toen ze voorlas van de gouden straten en de paarlen poorten. Hij vond 't heel vreemd, dat er geen kerk in die stad zou zijn. Hij zei het 25ste vers mee op, want, dat kende hij van zijn blaadje van buiten:

Hare poorten zullen niet gesloten worden des daags, want aldaar zal geen nacht zijn. Maar hij schrikte wel een weinig, toen het 27ste vers werd voorgelezen: In haar zal niet inkomen, iets, dat ontreinigt of gruwelijkheid doet en leugen spreekt; maar die geschreven zijn in het boek des levens des Lams.

Hij vond 't heerlijk, het heele boek te mogen behouden; hij streelde het eerbiedig met zijne magere handen en lei er voorzichtig het eigen vuile blaadje in. De buurvrouw zei verder, dat Smit en zijne vrouw gerust in dien drukken tijd van 't aardappelrooien naar 't land konden gaan, en dat zij mede het oog op Egbert houden zou, terwijl ze ook voor wat eten zou zorgen. Ze hoopte, dat God de bedroefde ouders zou sterken en troosten, en dat Egbert een rustigen nacht mocht hebben en ging toen vriendelijk groetend heen.

't Was daarbinnen in de harten der ouders veel rustiger. Ze voelden zich sterker en een half uur later waren allen ter ruste gegaan. Ook Egbert sliep, maar in zijn zwakke hoofd droomde het nog. Hij zag zijne zuster Lummegien, die hem toewenkte en hem bij de hand wilde nemen, om in de schoone schitterende Stad hem naar den vriendelijken Heiland te brengen; maar 't was een heel lange reis en hij werd er zó vermoeid van, dat zijne beenen hem niet meer dragen konden. Hij droomde, dat zijne ouders met hunne sterke armen hem voortdroegen, maar toen ze eindelijk bij een van de twaalf poorten kwamen, stond daar een engel, die hen terug wees en sprak: Hier zal niet inkomen iets, dat ontreinigt en gruwelijkheid doet en leugen spreekt. Hij droomde, dat ze toen allen weeneden en zijne ouders hem nog naar een tweede poort brachten. Maar toen hij in zijn droom ook daar door een engel dezelfde ernstige afwijzing moest hooren, ontwaakte hij angstig. Gelukkig, 't was maar een

droom. 't Was donker in de kamer, alleen door de ronde openingen in de vensterluiken drong het bleek licht der maan. Het was den jongen of uit de drie paar »blinden« drie paar oogen op hem nederblikten; zouden zoo Gods oogen en die der engelen op hem nederzien? Maar 't leek hem toch wel aangenaam en geruststellend, als God zoo vriendelijk op hem zag, en de engelen hem hun licht toezonden in den donkeren nacht.

»Aldaar zal geen nacht zijn, en daar doet men de blinden niet dicht,« fluisterde hij.

Maar hij kon toch die ernstige, terugwijzende engelen niet vergeten. Hij zag gestolen appelen, uitgehaalde vogelnestjes, hongerige schapen, die hij vergeten had voer te brengen. Hij zag ook een kleine jongen, die pijn in den schouder had, omdat hij met een houten hark geslagen was. Hij zag den schoolmeester, die tot hem zeide: hebt gij mij niet dikwijls voorgelogen, als gij stil uit de school waart gebleven en weder hoorde hij de engelen in de paardenpoorten zeggen: »Hier komt niemand in, die onrein is, niemand, die gruwelijkheid doet, niemand die leugen spreekt.« Zachtjes begon hij te weenen en te klagen: »Ik zal niet kunnen ingaan in de stad.« Hij wenschte in dien nacht, dat de wijze Jan Generaal gelijk had, die altoos beweerde, dat de goede God 't zoo nauw niet zou nemen en wel veel door de vingers zou zien. Ja, zoo moest het toch zijn, wie zou anders kunnen ingaan in de stad? Waren niet alle menschen boos? De mooie groote stad kon toch niet ledig blijven?

VIII.

VELERLEI ZEKERHEID.

Meer dan den halven nacht had de jongen wakker gelegen. Toen dus de morgen aanbrak en zijne moeder, vroeg opstaande, aanstonds naar hem kwam zien, behoefde ze niet te vragen, hoe 't hem ging. Hij zag er zoo mogelijk 'nog vermoeider uit dan vóór den nacht. Maar zijne tranen en zijne aandoening hield hij zorgvuldig voor z'n moeder verborgen. Helpen of raad geven kon zij waarschijnlijk toch niet en waarom zou hij haar noodeloos bedroeven en beangstigen? Hij wist, hoezeer ze in den winter het geld zouden noodig hebben, dat zijne ouders in den herfst verdienden. En daarom wilde hij hen niet van dat werken terughouden.

't Was guur najaarsweer geworden. Het kwam al weer uit, wat Egberts vader dikwijls zeide: als met September weer de r in de maand komt, wordt het najaar en dan regent en stormt het, dan is het guur. Dat kille najaarsweder, waarbij de zon achter de sneljagende wolken verborgen was, pakte den jongen geweldig aan. Op zijn verzoek maakte zijne moeder het bed voor hem tusschen het hoekvenster en den haard. Hij zat daar gezellig en als maar even de zon doorbrak, moesten hare stralen den kranke koesteren.

Zoo goed mogelijk verzorgde de moeder haar jongen, en rekenende op de belofte van hare goede buurvrouw, ging ze wederom met haar man naar het veld. Ze had een doek over het hoofd geslagen tegen de kou en voelde diep, hoe dit herfstweder haar zieke hinderen moest.

»Grietje,« zeide Smit, ernstig naast zijne vrouw

voortgaande, »we moesten zien, dat we een dokter bij onzen Egbert kregen, misschien kan hij er weinig aan doen, maar ik vind, dat we 't toch moeten probeeren. Morgen is 't Zondag en dan ga ik er op uit, om den dokter te bezoeken en zijne hulp te vragen.«

De vrouw vond 't goed, ofschoon ze meende, dat 't toch tevergeefs zou zijn.

Allen, die hen ontmoetten vroegen naar den jongen. 't Was hartelijke belangstelling en liefde onder de bureu. Op het aardappelland, waar anders den heelen dag de liederen elkander opvolgden, ja soms heele geschiedenissen meer gedreund dan gezongen werden, was 't nu stil. Zelfs de luidruchtigste jongedochters zwegen, omdat ze met Grietje Teunis meevoelden en ze haar liefhadden.

Egbert kreeg gedurig bezoek. De eerste, die kwam kijken, was Jaap. Maar, omdat de patient sliep, ging hij even zachtjes heen als hij gekomen was. Een uurtje later kwam hij nog eens en toen wenkte Egbert hem reeds door 't hoekvenster toe. Jaap bracht een kom beschuit met melk mede en het deed hem goed, te zien hoe deze zachte spijs den zieke verkwikte. Toen de jongen gegeten en gedankt had vertelde hij aan Jaap, wat hem in den nanacht zoo verontrust had. Hij had nu wel van de schoone stad met haar paarlen poorten gehoord, maar hij wees nog eens met nadruk op vers 27. »Hier staat 't,« zei hij, »dat er voor mij geen plaats zal zijn. Ik heb ook zooveel kwaad gedaan, dat ik niet zal kunnen binnen gaan. Zeg, Jaap, Jan Generaal zegt, dat God wel wat door de vingers zal zien. Zóó zal het zeker zijn. God is zoo goed en groot. Jij hebt zoo vaak gezegd, dat God ons zoo lief heeft, dan zal Hij ons ook wel wat willen vergeven en 't zoo nauw niet nemen.«

»Neen,« zei Jaap, »God is heilig en rechtvaardig, Hij kan niets door de vingers zien. En dat doet Hij

ook nooit. De schuld wordt gestraft, dat weet ik vast. Hoe wij nu toch in den hemel kunnen komen en God ons alle zonden vergeeft, dat begrijp ik zelf ook niet goed. Ik denk, dat de Heere Jezus ons moet te hulp komen. Maar hoe 't recht is, dat kan ik je niet zeggen; maar ik zal het aan mijn moeder vragen.«

»Ja, doe dat,« begeerde Egbert. »Zij is zoo goed, zie eens, ze heeft me gisteravond dit boek meegebracht en ons voorgelezen van de schoone stad. Zij zal 't wel weten, hoe wij kunnen binnengaan.«

Jaap nam het blaadje nog eens in de hand en las het 27ste vers van Openb. 21.

»O,« riep hij opeens, »'t staat er bij, wie er zullen binnengaan. Je naam moet opgeschreven zijn in het boek van het Lam, dat is van den Heere Jezus.«

Egbert las het en zei mistroostig: »Maar mijn naam is zeker niet opgeschreven, wie zou mij aangegeven hebben? Ik zelf heb 't vast niet gedaan.«

»Ge kunt het niet weten,« antwoordde Jaap, »wees nu niet verdrietig; ik zal straks aan moeder vragen of ze je vandaag er nog wat van vertellen wil, hoor.« Hij moest nog een paar boodschappen bij Aaltje Ketel doen en wilde daarop naar huis gaan. Maar Aaltje vroeg hem zóó belangstellend naar Egbert, dat hij haar alles vertelde en ze verzocht hem zóó vriendelijk een zakje met rozijnen aan den jongen te brengen, dat Jaap er nog wel weer even heen moest. Wel vond hij 't vreemd, dat Aaltje zelf niet even naar Egbert ging, maar 't was voor hem toch ook wel aangenaam, de rozijnen aan zijn vriend te mogen geven.

Tegelijk met vrouw Oterdom was Jaaps moeder dien morgen bij Egbert. De boerin en de zeemansvrouw hadden beide op eigenaardige wijze eene goede tijding te brengen. De boerin vertelde hem, dat zij den dokter gevraagd had naar hem te komen zien.

Jaap moest dat vooral aan zijn vader zeggen. Dan — de knecht zou de aardappels brengen, die Egbert had opgezocht. En terwijl ze nog sprak, kwam de knecht al en bracht vijf zakken vol. En toen Egbert zei: »zóveel heb ik niet opgezocht,« antwoordde zij: »Nee, maar de boer heeft er nog wat bij gevonden, begrijp je?« Of Egbert 't begreep. Hij greep de hand van de vrouw in zijne magere handen en zeide: »Dank u voor moeder.«

De zeemansvrouw had, zooals we reeds zeiden, ook eene goede tijding, eene boodschap, die nog meer zijne ziel verheugde. Ze vertelde Egbert van Gods onwrikbare rechtvaardigheid. Ze maakte hem goed duidelijk, dat alle menschen Gods eeuwigen toorn verdiend hebben. Ze bracht hem goed onder 't oog, dat God niets door de vingers ziet en dat Hij dit niet kan. Maar ze teekende hem ook Christus, het Lam, dat al onze zonden gedragen heeft, al onze schuld betaald en verzoend. Ze zeide de schoone verzen uit Jesaja's profetie op: Waarlijk, Hij heeft onze krankheden op zich genomen en onze smarten heeft Hij gedragen. *Hij* is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is *Hij* verbrijzeld; de straf, die ons den vrede aanbrengt, was op *Hem*, en door *Zijne* striemen is ons genezing geworden. Wij dwaalden allen als schapen, wij keerden ons een iegelijk naar zijn eigen weg, maar de Heere heeft onzer *aller ongerechtigheid op Hem* doen aanloopen. Zij leerde hem het woord van Johannes den Dooper: Zie het Lam Gods, dat de zonden der wereld wegdraagt. »En,« zeide zij, »als wij *dat* nu gelooven, mijn jongen, en den Heere danken, dat Hij dit alles gewillig voor ons deed, schrijft Hij ons op in Zijn boek, in het boek des levens des Lams. Dan hebben wij geen zonden meer, want Christus heeft ze weggenomen. Geloof je dat nu wel, Egbert?«

»Ja, ja, buurvrouw, zeker, dat zie ik nu zoo duidelijk. Zeker geloof ik dat, o ik dank Hem, dat Hij dit ook voor mij gedaan heeft.«

»Goed zoo, mijn kind,« zei de buurvrouw, en de tranen van blijdschap stonden haar in de oogen. »Nu moet ge wat rusten, want ge zijt vermoeid. Slaap nu wat, straks zal Jaap je wat lekkere soep brengen hoor!«

Dankbaar drukte de jongen haar en de boerin de hand ten afscheid en die dank sprak ook uit zijn blik, waarmee het holle oog de vrouwen nastarde. Tot aan Molenaars draaibrug gingen de vrouwen samen. Toen drukten ze elkaar de hand terwijl de boerin sprak: »Ik dank je voor 't geen ge aan dat ziekbed ook tot mijn hart gezegd hebt.«

Weer was Egbert alleen, maar zóó gelukkig was hij nog nooit geweest. 't Was hem of Eén, dien hij vurig beminde, Eén, nog liever dan zijne moeder, bij hem in de kamer was, om hem te vertroosten. Nu was hij gerust en nu kon ook zijn lichaam rusten. Het duurde niet lang of hij lag in een vasten verkwikkenden slaap, zijn handen gevouwen en daarnaast het blaadje van de heilige stad.

Een paar maal had Jaap al voor het raam gestaan om naar Egbert te kijken, en telkens weer had hij gezien hoe hij rustig sliep. Maar toen hij zelf reeds gegeten had en nog eens weer naar den overkant wipte, zag hij, dat zijn vriendje wakker was en er zeer gelukkig uitzag. Aanstonds ging Jaap terug en haalde een kannetje soep, die de zeemansvrouw voor den zieke had bereid. Hij had niet veel tijd meer; hij moest naar school, maar Egbert kon hem nog juist met stralende oogen vertellen: »O, Jaap, nu weet ik alles, ik geloof, dat mijn naam opgeschreven is, ik ga naar de stad met de paarden poorten! O, Jaap, het is zoo goed met mij.«

Jaap vond het heerlijk, zijn vriend zoo gelukkig te zien en toch was hij niet zoo blij, als Egbert had verwacht. Hoe dat kwam? Wel, heel eenvoudig! Egbert was nu verder dan Jaap. De laatste wist wel veel uit den Bijbel, maar hij kon niet zeggen zooals Egbert: »Ik reis naar de stad!« Eerst een jaar of zeven later begreep hij ten volle, wat Egbert toen zoo blij had gemaakt, omdat hij toen, nog een jongeling zijnde, zijn hart aan den Heiland leerde overgeven. O, het is schoon, als we veel uit den Bijbel weten. Het is goed, ja een groot voorrecht, als we van jongs af met Gods Woord zijn bekend gemaakt, maar het is niet genoeg. Een klein meisje van eene Zondagsschool had eens op verzoek van hare onderwijzers alle namen opgezocht, die in den Bijbel aan onzen Heere Jezus gegeven worden. Ze had er wel 40 gevonden. 't Was een heel lange lijst en toen had ze onderaan gezet: »En Hij is ook *mijn eigen lieve Heiland.*« En daar komt het op aan. *Dat* moeten we weten. Egbert wist het nu.

Toen des avonds zijne ouders terugkeerden van hunnen arbeid, had de zieke jongen heel veel te vertellen. Vader en moeder zaten bij hem neer. Ze vonden het heerlijk van de aardappels. Ze waren der boerin dankbaar, die reeds 'smiddags den dokter had gezonden, die den volgenden dag zou weerkeeren. Maar al begrepen ze ook niet alles, ze zagen met vreugde, dat hun jongen zoo gelukkig was en zoo gerust voor de eeuwigheid.

»*Dat* is het voornaamste, *dat* is wat ge vooral noodig hebt mijn jongen, gij reist naar de stad,« zeide zijn vader langzaam en met nadruk, terwijl de moeder de bleeke, magere wangen van haar kind streelde. Hoe blij was Egbert, dit van zijn eigen vader te hooren. Nooit had hij iets van dien aard uit den mond van zijn vader vernomen. Dienzelfden dag had hij zich

nog afgevraagd, hoe de zijnen over al deze dingen dachten en nu verraste hem het goede woord van zijn lieven vader. 't Was hem, of hij eerst nu zijn vader liefkreeg.

De volgende dag was de Zondag. Vader en moeder bleven bij hun kind thuis. Jan zorgde voor de beesten en ook voor die van den boer, omdat de knecht was uitgegaan. Bijna al de burens kwamen eens naar den zieken jongen zien. Ze vonden, dat hij er veel ouder uitzag, maar zoo heel, heel gelukkig. Jan Generaal kwam ook. Hem fluisterde Egbert toe: »Nu weet ik den weg naar de Stad. Jezus is de weg!»

»Dat is goed, mijn jongen,« sprak de oude man; hij bleef maar even, maar drukte de ouders en den zieke hartelijker dan ooit de hand.

De dokter kwam en onderzocht den patiënt nogmaals, maar zijn aangezicht stond zeer bedenkelijk. Hij sprak tot Egbert van beter worden, maar de knaap zeide vrijmoedig tot hem: »Ik geloof, dat u zich vergist, dokter; ik word niet weer gezond, maar ik ga naar de stad, waar niemand meer ziek is. Daar zal ik altoos beter zijn.«

Verbaasd zag de dokter hem aan. Zóó had de geneesheer nog nooit hooren spreken. Hij wendde zich tot de bedroefde ouders en sprak:

»Ik hoef u dus niet met een valsche hoop te vleien, uw zoon heeft uitgesproken, wat ik nauwelijks durfde aanroeren. Ik zal alleen wat tot verzachting kunnen geven. Wat gaaft ge hem tot hier toe?« De moeder toonde hem de kruiden en de thee. »Dat is heel goed,« zei de arts, »ik zou hem niets beters kunnen voorschrijven, van wien hebt ge dat middel?«

»Van onzen buurman, Ketel,« zei Jan Smit.

»Dat is een goed en wijs man,« antwoordde de man der wetenschap. Hij groette minzaam en vertrok.

Ook nog andere genees- of verzachtingsmiddelen

voegde Jan Generaal er aan toe nl. in den vorm van melk en eieren. Ja, het werd een wedstrijd tusschen de buren, die allen voor den knaap het hunne wilden doen. Toen het kouder werd, zorgde Christiaan voor spaanders en hakhout, opdat er voortdurend een knappend vuurtje in den haard zou zijn. Aaltje liet versnaperingen brengen; zelf kwam ze echter nooit. De boerin had zelfs gezorgd voor een beter bed, dat voortaan altoos in het hoekje bij het venster stond. Aan melk en eieren had hij nooit gebrek. Zelfs de zoons van den rijken buurman brachten uit naam van vader en moeder menige heerlijke vrucht uit den hof. En voor al deze zegeningen dankten Egbert en de zijnen den Heer.

IX.

NAAR DE GOUDEN STAD.

Geen dag ging er voorbij of Jaap was een uurtje samen met zijn vriend, die steeds zwakker werd en eindelijk in 't geheel niet meer op kon staan. 's Morgens en 's avonds kwam de zeemansvrouw Egberts moeder helpen, om hem te verbedden. Dan legden ze hem voorzichtig op een andere legerstee, totdat zijn eigen bed weer verfrischt en in orde gebracht was. Hoe dankbaar was dan de jongen, als dat groote werk weer achter den rug was. Bij eene van die gelegenheden was het »papiertje van de stad« weggeraakt. Hoe vermoeiend ook »het groote werk« was, de zieke rustte niet, vóór dat het bed nog eens afgehaald en doorzocht was, tot de moeder hem zijn schat kon teruggeven.

't Was op een middag, dat Jaap zijn vriend bezocht, en aan zijn bed zat om hem mooie prenten te laten zien, toen ze eene afbeelding zagen van eene groote stad, die op een berg was gebouwd. Dat bracht den zieke in verrukking. »Zou zóó de stad zijn,« vroeg hij, »wat denk je er van, Jaap?«

»O, ik denk, dat de stad, waarvan jou blaadje spreekt, honderd maal schooner zal zijn, dan wij ons voorstellen. Ik zal je eens eene geschiedenis vertellen, die ik pas door moeder heb hooren voorlezen. Er was eens een rijke, machtige koning, die Salomo heette, dat beteekent vredekonink.«

»Dat lijkt wel een beetje op Jezus' naam Vredevorst,« viel Egbert hem in de rede.

»Juist, daar heb je gelijk in,« antwoordde Jaap »en moeder heeft gezegd dat Jeruzalem wil zeggen: vredestad.«

»Ja, het nieuwe Jeruzalem is ook de vredestad en Jezus is er de vredekonink!«

»Nu,« ging Jaap voort, »die Salomo dan was zóó rijk, zóó machtig en zoo wijs, dat men overal van hem sprak. Hij had in Jerusalem, waar hij woonde, een onbeschrijfelijk schoonen tempel laten bouwen en zelf woonde hij in een paleis, zóó prachtig, dat het wel millioenen moet gekost hebben. Het gebeurde soms, dat vreemde vorsten en vorstinnen naar Jerusalem kwamen, om dat alles te bezien. En zoo kwam er ook eens eene koningin van Scheba.«

»Wat is dat, Scheba.«

»O, dat was een vreemd land, ik geloof in Afrika, een goudland! Nu, die koningin dan had alles gezien en toen zei ze tegen Salomo: »Ik had veel van dit alles gehoord, maar de helft is er mij niet van aangezegd.« Zie je, Egbert, als jij nou in de mooie stad komt, met de gouden straten en de paarlen poorten, en als je er dan den Koning tegenkomt, dan zult ge

zeker tegen den Koning zeggen: »Ik had veel van de stad gehoord en gelezen, maar de helft is er mij niet van aangezegd.«

»Ja, dat zal ik tot Hem zeggen!« »Maar,« vervolgde Egbert nadenkend, »zal ik wel den Koning zien?«

»Welzeker! wat dacht je dan? Den Koning zult ge zien, en niet één keer, maar altoos, want Hij is geen trotsche koning, die op zijne onderdanen uit de hoogte zou neerzien, Hij spreekt met iedereen, Hij luistert naar iedereen, Hij kent iedereen.«

»Maar hoe weet je, dat ik daar den Koning zien zal.«

»Wel, dat staat in den Bijbel. Ik zal eens aan Moeder vragen, hoe 't ook weer is en dan zal ik het je op een papiertje schrijven, dan kan je dat in je boek leggen en gedurig overlezen,« en meteen ging hij, om aan zijne belofte te voldoen. Daar was alzoo een nieuw, heerlijk vooruitzicht voor den heilbegeerigen jongen bijgekomen. Hij zou Jezus, den Vredekonink, zien! En hij begreep wel, dat dit de heerlijkheid van den hemel zou uitmaken, dat men daar den Koning zou ontmoeten.

Na eenigen tijd kwam Jaap terug met een papier, waarop hij netjes geschreven had: Jes. 33 : 17: Uwe oogen zullen den Koning zien in zijne schoonheid, zij zullen een vergelegen land zien, — terwijl hij in het Nieuwe Testament voor hem opzocht en onderstreepte 1 Joh. 3 : 2 Geliefden, nu zijn wij kinderen Gods en het is nog niet geopenbaard, wat wij zijn zullen. Maar wij weten, dat als Hij zal geopenbaard zijn, wij Hem zullen gelijk wezen; want wij zullen Hem zien gelijk Hij is.

't Was niet alles helder voor den zieken jongen, maar 't voornaamste begreep hij er toch wel van. Hem zien, gelijk Hij is, Hem zien in zijne schoonheid! En te gelijk had hij begrepen, dat we nog niet weten, wat wij zelf zullen zijn! O, hij wenschte vaak, dat

hij z'n heele boek kende en begreep. Hij vond 't zoo jammer, dat hij daarmede zoo laat bekend was geworden. Het was alles zoo heerlijk!

Op een anderen dag, toen Jaap 's morgens bij hem kwam, zeide hij: »'t Was gisteren avond zoo stil en zoo donker en toen hoorde ik je zingen met de anderen. 't Klonk zoo mooi. Wat was dat voor een lied?« Jaap zei het voor hem op, maar toen hij bleef steken, haalde hij zijn kerkboekje van huis en las hij den zieke Gez. 83 voor en deze hield niet op of hij moest ook het 3de vers op een papiertje in zijn boek hebben:

Heer, waar dan heen?
 Tot U alleen!
 Gij zult ons niet verstooten:
 Uw eigen Zoon
 Heeft tot Uw troon
 Den weg ons weer ontsloten.

Zoo waren de jongens altoos samen bezig. Jaap was de kleine evangelist en wat hij niet goed begreep, legde hem zijne moeder uit, opdat hij 't weer den zieke zou meedeelen. Intusschen werden de dagen kouder. Reeds had zich de eerste sneeuw vertoond, en al was die ook spoedig verdwenen, omdat de Novemberzon het haar nog te lastig maakte, de kou zat toch in de lucht en drong ook door het hoekraam bij den zieken jongen. En die koude deed hem geen goed. Meer dan anders hoestte hij en dat maakte hem zóo vermoeid, dat hij soms in uren niet spreken kon en zelfs geen lust had zijne oogen open te doen.

Maar als Jaap kwam, deed hij zijn best, om flink te zijn. Dan had hij altijd wat te vertellen, vooral van zijne droomen of kinderlijke overdenkingen. Zoo had hij er op dien kouden November over gedacht

of 't in de schoone stad soms ook sneeuwen zou. Jaap kon daarop geen rechtstreeks antwoord geven, maar hij meende toch van neen. Egbert zelf zou 't ook zonde vinden van de gouden straten en paarlenspoorten, als ze nat of morsig werden, maar dan zou hij den Koning vragen of hij helpen mocht om de straten weer schoon te vegen. Jaap vond, dat als 't in de stad niet sneeuwde er ook geen regen zou zijn en hoe zouden de boomen en bloemen dan leven in het paradijs? Maar Egbert zei, dat hij dit reeds gelezen had; er zou eene zuivere rivier zijn, klaar als kristal, waaraan de boom des levens groeide, met bladeren tot genezing der heidenen. Jaap wist natuurlijk te vertellen dat die boom des levens ook groeide in het eerste paradijs, waar Adam en Eva woonden; maar ze waren uit dat paradijs verjaagd, ze mochten niet meer van den boom des levens eten, omdat ze vruchten genomen hadden van den verboden boom. Nu moesten ze sterven, alle menschen, en door den dood heen kwamen ze nu weer in het paradijs, in de stad, waar de boom des levens groeide en waar ze dus eeuwig zouden leven. Ja, nu begreep hij 't zelf ook beter; zoo zou 't zijn. Maar Egbert bleek zijn boek goed te bestudeeren, want hij zocht op Openb. 7 : 15—17. »Zie,« zei hij »hier staat er toch iets van en dat is zoo mooi, dat moet ik gedurig lezen, daarom heeft moeder er ook een streepje voor mij bij gemaakt en er een draadje sajiet bijgelegd. Zij hoort het ook zoo gaarne.« Jaap las nu met duidelijke stem voor:

Daarom zijn zij voor den troon van God, en dienen Hem nacht en dag in zijnen tempel; en die op den troon zit, zal hen overschaduwen. Zij zullen niet meer hongeren, zij zullen niet meer dorsten en de zon zal op hen niet vallen, noch eenige hitte; want het Lam, dat in het midden des troons is, zal hen weiden, en zal hun een leidsman zijn tot levende

wateren; en God zal alle tranen van hunne oogen afwisschen.

»Dat is mooi,« zeide »vrouw Smit, terwijl ze van aandoening reeds nu de tranen in de oogen had.

»Ja, dat is goed,« zei Egbert, »ik ben zoo blij, dat dit er zoo duidelijk in staat.«

»Och, 't zal alles anders en goed zijn in de stad,« besloot Jaap, »veel mooier dan hier, zoo schoon en goed, dat.....« Hier viel Egbert hem in de rede, »dat de helft er niet van verteld is.«

Zichtbaar ging Egbert achteruit. Dagelijks namen zijne krachten af. Het spreken werd hem moeilijk. De hoestbuien volgden elkander snel op en sloopten zijne krachten. Mager en bleek lag zijn hoofd op 't helderwitte kussen en stak er nauwelijks bij af. Gedurig bekeek hij zijne doorzichtige witte handen en zei op een morgen tot de buurvrouw die hem weer geholpen had, terwijl hij glimlachte: »wat zijn ze toch dun en bleek, maar ze zullen daar nog witter zijn niet waar?« »Ja zeker,« was het antwoord, »ge zult daar witter zijn dan sneeuw.«

Den volgenden dag werd de buurvrouw geroepen. 't Was tegen den avond en de jongen was zoo benauwd. Zijn vader en moeder zaten bij het bed en weenden in stilte. Toen de buurvrouw binnenkwam, wenkte de zieke haar en vroeg aanstonds: »Kan ik er nu heel zeker op aan, dat ik naar de stad ga, ik ben van morgen een beetje bang geweest, of ik me ook kon vergissen en bedriegen.«

»O neen,« antwoordde de buurvrouw, »gij kunt er vast op aan, Jezus neemt de zondaars aan. Ik dacht wel, dat die bange vraag nog wel eens komen zou, Egbert; de vijand van de menschen, die ze leerde zondigen, wil natuurlijk niet graag, dat ze gelukkig zijn en behouden worden en dan brengt hij ze aan 't twijfelen. Ze las hem den 23sten psalm voor en toen

ze kwam aan de woorden: Al ging ik ook in een dal der schaduwe des doods, ik zou geen kwaad vreezen, want Gij zijt met mij; uw stok en uw staf, die vertroosten mij, werd de kranke gerust.

»Ja ja, heerlijk,« fluisterde de jongen, »waar is Jaap?«

Jaap werd geroepen en de kranke stak hem aanstonds de magere handen toe. »Dank, Jaap, dank, waar is mijn blaadje?« »Hier,« zei de buurjongen, en gaf het hem in de hand. »Lezen 17,« en de zwakke wees het 17de vers van Openb. 22. Jaap las het voor:

En de Geest en de Bruid zeggen: Kom. En die het hoort, zegge: Kom. En die dorst heeft come; en die wil, neme het water des levens om niet.

»Ik—kom,« stamelde de jongen. »Ik—kom.« »De Koning wacht—op mij. De poort staat wijd open.« Hij groette zijne weenende ouders. Hij wenkte zijn broer, die van verre stond en zei luider dan straks: »Jan, jij moet ook komen naar de stad.« Jan schreide en knikte met het hoofd. Lang zag Egbert zijne goede ouders aan en troostte: »weent niet zoo, ik ga zoo gaarne, de stad is zoo mooi! soms zie ik haar al en hoor de schoone liederen, die door de engelen gezongen worden. Ik zal Lummigien groeten en zeggen, dat u ook komt.«

Een poosje lag hij heel stil, toen met gesloten oogen en zwakke stem begon hij weer: »van het Oosten drie poorten; van het Noorden drie poorten; van het Zuiden drie poorten; van het Westen drie poorten. Zie ze komen van alle kanten, van alle kanten! Er is plaats voor allen, alle poorten staan open dag en nacht — plaats ook voor mij! Jaap, zeg het ook aan anderen, dat er twaalf poorten zijn.«

Jaap beloofde het en hij heeft woord gehouden. Als een evangelist heeft hij later allerwege en ten allen tijde van de schoone stad gesproken en groot en klein den Weg daarheen gewezen.

Na een lange stille poos, opende de zieke nog eens zijne oogen en zocht. »Zijt gij allen daar nog?« »Buurvrouw, het dal is niet donker meer. De Koning is er zelf en nu is 't licht! Waar is mijn blaadje?«

De moeder legde het in zijne gevouwen handen. »'t Is alles goed,« zei de stervende jongen sloot zijne oogen en sliep in.

Men wachtte nog of hij wederom zou spreken, maar het bleef stil. Hij was in de armen van den Engel gedragen in de schoone stad.

De buurvrouw verzorgde het koud geworden omhulsel en deed het een wit kleed aan, en vouwde de handen over elkander. — Daar lag hij in zijn zelfde hoekje bij 't venster en 't was of hij nog uitzag naar de stad des grooten Konings. Maar hij was reeds ingegaan. »Zoo in het witte kleed ligt hij daar goed,« zeide de moeder en ze streefde het koude voorhoofd. »Maar in de goede stad draagt hij het witte kleed der verlostens« zei de zeemansvrouw. »Geen ziekte of pijn kan hem nu meer deren. Hij is thuis.«

»O, buurvrouw« snikte Grietje, »het offer is gebracht. God heeft er twee genomen, zou het nu genoeg zijn?« »Ik denk het en hoop het« sprak Jaaps moeder; Hij is barmhartig en genadig. Hij doe u dat ondervinden, buurvrouw. God heeft uwe Lummigien en uwen Egbert tot zich genomen. Ge zijt ze niet kwijt. Ge zult ze in de goede stad ontmoeten, bloeiend en verheerlijkt, zingend in het groote hemelkoor. Blijf nu op den weg, waarop Egbert u vooring en gij zult hen wedervinden op de gouden straten.«

Jaap kon wel naar zijn gestorven vriend blijven kijken. Hij lag daar zoo vredig en rustig. En toch meende hij, dat er iets aan ontbrak. Hij zocht en vond het uitgescheurde bijbelblad. Zijne moeder had het in het Nieuwe Testament gelegd. Jaap vouwde

het samen en stak het tusschen de verstijfde vingers. Zoo, zóó was 't goed.

Wat was het nu stil en ledig in de woning van vrouw Smit. Gedurig echter liep ze naar het hoekvenster. Dan was het haar of ze iets zag bewegen of ze meende haar kind te hooren zuchten. Ze verbeeldde het zich natuurlijk. Dan zag ze zonder vrees, bedroefd maar dankbaar naar de koude witte gestalte. Vroeger zou ze niet in de nabijheid van een doode zich gewaagd hebben. Zelfs voor haar gestorven dochter was ze bang geweest. Nu was ze niet meer bevreesd. Ze was geheel verzoend met het denkbeeld van den dood. Toen ze daarover met haar trouwe buurvrouw sprak, zei deze twee regels van een versje op:

Blijmoedig aan het graf te denken
Is ook een vrucht, die 't kruis ons gaf.

Al de buren kwamen. Vrouw Oterdom en haar man, die ook in de laatste dagen meer hun blik op den eenigen weg ten leven hadden gevestigd. Molenaar en zijne vrouw, die de begrafenis-kosten wilden betalen en ook hun zwarte paard aanboden om den lijkwagen te trekken. Jan Generaal, die zwijgend en peinzend lang het vredige gelaat van den knaap aanzag. Grobben en zijne vrouw, die 't maar gelukkig vonden dat de jongen uit zijn lijden was en een weinig schuw spoedig weer vertrokken. Aaltje Ketel durfde niet te komen, maar leende gaarne aan Egberts moeder haar rouwdoek en hare parapluie voor den dag der begrafenis.

De dag der begrafenis kwam. Molenaars zwarte paard gespannen voor den grijzen wagen van den houtkooper, gemend door buurmans zoon hield op den grintweg voor Smits huisje stil. Zwijgend kwamen de buren de zwarte kist met haar dakvormig deksel

uit haar hoekske halen, plaatsten die op den wagen en dekten haar toe met het zwarte kleed, dat de houtkooper daarvoor altoos beschikbaar had. Al de vrouwen uit de buurt, behalve de oude Aaltje, volgden; over haar hoofd de rouwdoeken, waaruit de vouwen nooit verdwenen en die in lange tippen tot op den rug afhingen. De mannen hadden hunne donkere kleeren aangetrokken en een, door de meesten geleenden, hoogen hoed opgezet. Zelden was er zooveel belangstelling bij eene begrafenis aanschouwd en achter de mannen liep ook een kleine jongen bleek en weenend, volgend het lijk van zijn vriend, voor wien hij onbewust tot rijken zegen was geweest.

Er werd noch in huis noch op 't kerkhof gesproken, maar toen na de begrafenis velen der volgers zich nog in het sterfhuis vereenigden en sommigen daar zelfs zich met een staanplaats vergenoegden, verzocht Jan Smit of de kleine Jaap nog eens uit het Boek wilde voorlezen de woorden, die Egbert zoo hadden getroost en geholpen, en Jaap las, soms met de oogen vol tranen, de aangestreepte verzen:

En hij voerde mij weg in den geest op een grooten en hoogen berg en hij toonde mij de groote stad, het heilige Jeruzalem, nederdalende van God; en zij had een grooten en hoogen muur en had twaalf poorten en in de twaalf poorten twaalf engelen, van het Oosten waren drie poorten, van het Noorden drie poorten, van het Zuiden drie poorten, van het Westen drie poorten. En de twaalf poorten waren twaalf paalen, iedere poort was uit eene paal en de straat der stad was zuiver goud, gelijk doorluchtig glas. En ik zag geen tempel in dezelve want de Heere, de almachtige God is haar tempel en het Lam. En de stad behoeft de zon en de maan niet, dat zij in dezelve zouden

schijnen, want de heerlijkheid Gods heeft haar verlicht en het Lam is hare kaars. En de volken, die zalig worden, zullen in haar licht wandelen. En hare poorten zullen niet gesloten worden des daags, want aldaar zal geen nacht zijn. En zij zullen de heerlijkheid en de eer der volken daarin brengen. En in haar zal niet inkomen iets, dat ontreinigt of gruwelijkheid doet en leugen spreekt; maar die geschreven zijn in het boek des levens des Lams.

»Nu moet ge ook nog eens lezen uit het 7de kapittel« zei de moeder en Jaap las:

Daarom zijn ze voor den troon van God en dienen Hem dag en nacht in Zijnen tempel; en die op den troon zit zal hen overschaduwē. Zij zullen niet meer hongeren en zullen niet meer dorsten en de zon zal op hen niet vallen noch eenige hitte. Want het Lam dat in het midden des troons is zal hen weiden en zal hun tot een leidsman zijn tot levende fonteinen der wateren; en God zal alle tranen van hunne oogen afwisschen.

Op het kerkhof te V. wijst geen gedenkteeken de plek, waar Egbert werd begraven. Reeds jaren echter was het in ons hart zijne geschiedenis te vertellen. Mogen dan deze bladzijden een gedenkteeken zijn, dat steeds herinnert aan den vroeg gestorven vriend van den schrijver en moge zij velen den weg wijzen naar de stad des grooten Konings.
